

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Sulev Kallavus

MÜÜDID JA ARVAMUSED SEoses PÄÄSTE ERIALALE
ÕPPIMA ASUMISEGA

Lõputöö

Juhendaja:

Anne Martin, MA

Tallinn 2010

LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž:	Kuu ja aasta:
Sisekaitseakadeemia Päästekolledž	Mai 2010. aasta
Töö pealkiri: MÜÜDID JA ARVAMUSED SEOSSES PÄÄSTE ERIALALE ÕPPIMA ASUMISEGA	
Töö autor:	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas.
Sulev Kallavus	Allkiri:
Lühikokkuvõte:	
<p>Lõputöö on kirjutatud teemal „Müüdid ja arvamused seoses pääste erialale õppima asumisega”. Lõputöö on kirjutatud eesti keeles, võõrkeelne kokkuvõte on tehtud saksa keeles. Lõputöö koosneb: 4 peatükist, 2 tabelist, 23 joonisest ja 10 lisast. Lõputöö maht koos lisadega on kokku 64 lehekülge.</p> <p>Uurimuse aluseks on Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse sisseastujate arvu vähesus viimastel aastatel. Uurimuse kandvaks teooriaks on aasta-aastalt gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate arvu vähenemine ning lõpetajate suutmatust teha õigeid elukutse valikuid, kuna nende nõudmised on väga kõrged (hea tasu, kuid puhas ja kerge töö, mis võimaldaks palju vaba aega).</p> <p>Lõputöös toob autor välja: 1) Päästeteenistuse tänase olukorra, viimaste aastate teenistumudeli muutustes; 2) "müüdi" mõiste ja seosed käesoleva tööga; 3) Sisekaitseakadeemiasse sisseastumise varasemad näitajad ja täna toimivad reklaamikampaaniad; 4) statistilised arvud abiturientidest; 5) empiirilise kvantitatiivse uuringu läbiviimise meetodika ja tulemuste analüüsi ning 6) ettepanekud SKA Päästekolledžile päevaõppe üliõpilaste arvu suurendamiseks.</p> <p>Eesmärk on välja selgitada põhjus(ed), miks gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajad ei ole huvitatud või ei ole võimelised jätkama õpinguid päästeteenistuse erialal.</p> <p>Püstitatud eesmärgi saavutamiseks tuleb läbi viia empiiriline kvantitatiivne uurimus, koostades ankeetküsitluse gümnaasiumide/keskkoolide lõpuklasside õpilastele. Valimi</p>	

moodustavad vähemalt üks linna- ja üks maakool kõigist Eesti maakondadest. Tööle on püstitatud hüpotees: päästeasutused ise toodavad tahtmatult kuvandit päästeteenistujatest kui superkangelastest, kelle hulka pürgimine tundub paljudele noortele saavutamatu eesmärgina.

Gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate üldise arvu vähenemisega süveneb konkurents uute tudengite värbamiseks kõrgkoolidesse veelgi.

Võtmesõnad: Sisekaitseakadeemia, Päästekolledž, Päästeteenistus, kutseõpe, abiturient, kvantitatiivne uurimus, ankeetküsimustik, statistika, müüt, rakenduskõrgharidusõpe

Võõrkeelsed võtmesõnad: Akademie für Innenverteidigung, Rettungs-College, Rettungsdienst, Berufsausbildung, Abiturient / Schulabsolvent, quantitative Untersuchung, Fragebogen, Statistik, Mythos, Studium an der Fachhochschule

Säilitamise koht:

Kaitsmisele lubatud

Kolledži direktor:

Allkiri:

Vastab lõputöö nõuetele

Juhendaja: Anne Martin

Allkiri:

SISUKORD

SISUKORD	4
SISSEJUHATUS	6
1. PÄÄSTE ERIALALE SUUNDUMIST MÕJUTAVAD TEGURID	8
1.1. Müüdi mõiste	9
1.2. Päästeteenistuse ümberkorraldustega seotud sõnumite mõju võimalikele tulevastele üliõpilaskandidaatidele	10
1.3. Sisekaitseakadeemia, Päästekolledž	11
1.3.1. Andmed Päästekolledžisse sisseastujate vastuvõtu kohta aastatel 2005-2009 ...	12
1.3.2. Turundustegevus – Sisekaitseakadeemia, päästeteenistuse eriala “päästja”	13
1.4. Erialavalikutega seotud statistika ja prognoosid lähiaastateks	14
1.4.1. Statistika gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate kohta aastatel 2005–2009	15
2. KVANTITATIIVNE UURIMUS, METOODIKA	17
2.1. Küsitlus, selle eelised ja puudused	17
2.2. Ülevaade ankeetküsimustiku ülesehitusest	18
2.3. Valim	19
2.4. Koolide andmete väljaotsimine ja uuringusse kaasamine	19
3. UURINGU TULEMUSED JA ARUTELU	21
3.1. Andmed vastajate – gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate kohta	22
3.2. Üldised teadmised sisejulgeolekust	23
3.3. Edasiõppimist mõjutavad tegurid, võimalused ja valikud	26
3.4. Koolilõpetajate eelnev kokkupuude pääste (tuletõrje) valdkonnaga – perekond, kool, meedia	29
3.5. Avatud vastustega küsimused ja vastuste analüüs	33

4. ETTEPANEKUD	35
4.1. Päästeametnikud ja praegused üliõpilased koolidesse esinema.....	35
4.2. Päästeteemalised testülesanded Päästekolledži interneti koduleheküljele	35
4.3. Kehalised katsed I semestri lõpus.....	36
4.4. Avatud õppepäev Väike-Maarja Päästekoolis	36
4.5. „Häire 112“ eriväljaanne abiturientidele	36
4.6. Päästeteenistuse eriala propageeriv lühifilm	37
4.7. Jätkata uurimustöid lähtuvalt Päästekolledži huvidest	37
KOKKUVÕTE	38
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	41
ZUSAMMENFASSUNG	43
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	44
LISA 1. Teenistujate koosseis 2005-2010.....	46
LISA 2. Päästekolledžisse sisseastumised 2005-2009.....	47
LISA 3. Küsimustik. Erialavalik ja pääste eriala populaarsus.....	48
LISA 4. Kaaskiri küsimustikule	53
LISA 5. Küsimustik (vene keelne tõlge)	55
LISA 6. Kaaskiri (vene keelne tõlge)	59
LISA 7. Uurimuses osalenud gümnaasiumid/keskkoolid (kokku 49).....	60
LISA 8. Väljavõtted kommentaaridest küsimusele nr 26.....	61
LISA 9. Väljavõtted kommentaaridest küsimusele nr 27	62
LISA 10. Väljavõtted kommentaaridest küsimusele nr 28.....	64

SISSEJUHATUS

„Teooriatele on võimalik leida täiendavaid kinnitusi, pole aga võimalik tõestada nende (täielikku) tõesust. Teadus on lõputu otsing, milles küsimusele ühe või teise vastuse saamise asemel küsimus ise asendub enamasti uue küsimuse või mitmega.“ (Dewey 1909, ref Chalmers 2006:265)

Aastaid on Sisekaitseakadeemia (SKA) Päästekolledžisse sisseastumisel olnud peaaegu olematu konkurss, kuigi Sisekaitseakadeemia teistele erialadele (samadel alustel õpitingimustega) on konkurents jätkuvalt arvestatav. Märkimisväärne on fakt, et 2009. aasta septembrikuus pidasid Eesti elanikud institutsioonidest kõige usaldusväärsemaks päästeteenistust (täiesti/pigem usaldas päästeteenistust 96% vastanutest), kuid Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse õppimasuundujaid on endiselt vähe.

Käesolevale lõputööle püstitati **hüpotees** - päästeasutused ise toodavad tahtmatult kuvandit päästeteenistujatest kui superkangelastest, kelle hulka pürgimine tundub paljudele noortele saavutamatu eesmärgina.

Jätkuvalt prevaleerib elanikkonna seas arvamus, et pääste valdkond on sobivaks töökohaks ainult tugevatele ja kohusetundlikele meestele. Arvamust saab käsitleda kui müüti, sest päästeteenistus pakub erinevaid eneseteostamise võimalusi ka tublidele naistele. Täiskasvanutena eeldame, et gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajad omavad küpsustunnistuse kättesaamisel koolikohustusega ette nähtud teadmisi. Päästeteenistuse ja Haridus- ja Teadusministeeriumi koostöös on valminud päästealane õppeprogramm, mida tuleb käsitleda kõikides koolides, k.a lõpuklassides. Tihti on lõpetajate teadmised kehvemad loodetust.

Lõputöö **eesmärk** on välja selgitada põhjus(ed) – miks gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajad ei soovi või ei ole huvitatud jätkama õpinguid päästeteenistuse erialal.

Eesmärgi saavutamiseks viidi läbi empiiriline kvantitatiivne uuring 2010. aasta gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate seas. Uuringu aluseks oli ankeetküsimustiku koostamine, selle tõlkimine vene keelde, vastamisvõimaluste loomine ja tagastatud ankeetide analüüsimine.

Valimi moodustasid vähemalt üks linnakooli ja üks maakooli lõpuklass kõigist Eesti maakondadest. Töö autor pöördus valikuliselt elektronkirjaga koolijuhtide, õppealajuhatajate, arvutiõpetajate ja klassijuhatajate poole, palvega edastada abiturientidele informatsioon internetis uurimustöö küsimustikule vastamise kohta. Täiendavalt esitas töö autor uuringus osalemise üleskutsed vene õppekeelega koolidele Tallinnas, Narvas, Jõhvis, Tartus ja Pärnus. Laekunud vastuseid töödeldi MS Excel tabelarvutusprogrammis.

Autor tänab lõputöö koostamisel abiks olnud inimesi: Anne Martin, Merle Paats (Statistikaamet), Majgrit Kallavus (Aarhuse Ülikool), Nadežda Latkina (Põlva Keskkool) ja neid, kes aitasid uurimust läbi viia: Milvi Kompus (Ida-Eesti Päästkeskus), Merle Liba, Eda Mõim ja Maarika Loodus (Lõuna-Eesti Päästkeskus).

„Uurimust hakatakse sageli tegema sellepärast, et probleemide lahendamine ei laabugi päris igapäevase mõtlemise abil. Vajatakse uusi teadmisi, mis aitaksid paremini mõista lahendatava probleemi olemust ja leida vahendeid sellega toimetulekuks. Uurimustest tulenevaid teadmisi pakutaksegi tänapäeval rikkalikult ja seda teadmiste varu täiendatakse pidevalt ka uute uurimuste abil.“ (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2005:20)

1. PÄÄSTE ERIALALE SUUNDUMIST MÕJUTAVAD TEGURID

Müütidega puutume kokku igapäevaselt, alates unenägude lahtimõtestamisest ning püüdes katastroofidele tõepäraseid selgitusi leida. Näiteks võib tuua parvlaev “Estonia” uppumise või 11. septembril 2001 New Yorgi Maailmakaubanduskeskuses ja mujal USA-s asetleidnud katastroofid, mille aruannetes on jätkuvalt müütilisi seisukohti.

Noorte arusaamisel puudub pääste valdkonnas stabiilsus töökoha säilimise osas ning seetõttu ei võeta riske päästeteenistuse erialale õppima asumisel. Käesolev lõputöö on väga oluline Sisekaitseakadeemia Päästekolledžile. Läbi viidud küsitlusuuringu vastused annavad esmakordselt hea ülevaate abiturientide huvidest ja ootustest ning aitavad selgitada nende eelistusi tulevase elukutse (või huvipakkuva) eriala valikul. Küsitlusuuringu kokkuvõtte edastatakse elektronpostiga kõikidele koolidele, kes vastamisel osalesid. Oma tähelepanekuid ning järeldusi saavad teha koolide kutsenõustajad. Lisaks võib käesolev töö huvi pakkuda teistele kõrgkoolidele.

Küsitlusuuringu korraldamine on möödapääsmatu, kui probleemile – aasta-aastalt Päästekolledžisse sisseastujate arvu vähenemisele, lahendust otsima asuda. Küsitlusuuringut on võimalik läbi viia operatiivselt ning valim on konkreetne – gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajad, ehk tulevased üliõpilased. Vastuste analüüs on aluseks uute ja konkreetsete lahenduste väljatöötamisel ning kaugemas perspektiivis sisseastumisega seoses tekkida võivate probleemide lahenemisel.

1.1. Müüdi mõiste

Müüt - algsõna kreeka keeles *mythos*, tähendas alguses udujuttu, tühja lora. Alles filosoofide käes nagu Platon, muutus ta *terminus tehnicuseks* ja sai siis teaduslikkuse osaks. (Müüt...25.02.2010)

Müüt on inimkonna loominguiliste, vaimsete ja sotsiaalsete impulsside segu. Lugudel on mitmeid funktsioone – religioosseid, esteetilisi ja praktilisi. Põhiliselt kujutavad müüdid endast ühiskonna kultuuri erinevate aspektide mudeleid. (Wilkinson, Philip 2008:14-15)

See, mida me müüdist teame, sunnib oletama, et ilmselt müüt ei olegi tekst selle sõna esialgses, "jutu" või "loo" tähenduses, mis lubaks pidada jutustuse omadusi (ülesehitus, leiduvus mingi rahva keeles, jutustamissituatsioon, ajaloolise reaalsuse kirjeldus) müüdi enese omadusteks. Müüt ei esine mitte ainult sõnalise tekstina, vaid tekstina kõige laiemas tähenduses. Müüt võib esineda ükskõik mis vormis. Müüdile võib anda suvalise tähenduse ja ükski neist pole vale, sest sellel puudub tõe taustsüsteem, millega seda tuvastada. Müüt on meile antud ümberjutustustena, mille originaal oleks just kui kadunud. (Priimägi 25.02.2010)

Raamatutest saab lugeda vana müüдитеooria väidet, et müüt on väärastunud ajalugu. Teooria pandi paika juba kolmandal sajandil ning selle põhjal saabki väita, et iga ajalugu on teataval määral müüt ning ajalugu ise on midagi sellist, mis on osa mänginud müütide tekkimises. Tänapäeva müüt on kogum stereotüüpseid lauseid; müüt kaob, aga veelgi salakavalam - müütilisus jääb. Näidet saab esitada päästeteenistuse seisukohast nii: suurem osa elanikkonnast on jätkuvalt arvamusel, et sellel erialal töötavad ainult füüsiliselt terved ja tugevad mehed ning naistel ei ole sellesse süsteemi asja. Alles Päästetekeskuste tekkimisega 2006. aastal on hakatud senisest rohkem nägema ja harjuma, et päästeteenistus pakub tööalaseid võimalikke väljundeid ka naistele. Näiteks ennetustöötajana, järelevalveinspektorina, häirekorraldaja rollis, jne. Näidet saab tuua ka Päästekolledžile osutades, et kui pääste erialal õppida, siis saab lõpetajast eelkõige tuletorjuja ning see tundub olevat raske ja natuke ebameeldiv töö – see on müüt. Tegelikult on lõpetajal

erinevad valikuvõimalused, millist kitsamat eriala päästeala kuues põhivaldkonnas valida ja millises suunas tööd jätkata.

1.2. Päästeteenistuse ümberkorraldustega seotud sõnumite mõju võimalikele tulevastele üliõpilaskandidaatidele

Päästeteenistuse ja Päästekolledži tänase hetkeseisu mõistmiseks analüüsis töö autor päästeteenistuse reformidega kaasnenud muudatusi alates 2005. aastast. Siseministri määrustega muudeti järk-järgult päästeteenistuse teenistumudelit. 01.03.2006. aastal ühinesid maakondlikud päästeteenistused neljaks regionaalseks päästekeskuseks. Andmete analüüsimisel ilmnes, et aastatel 2005-2010 on teenistujate koosseis vähenenud 508 inimese võrra, ehk 15,7% (Lisa 1).

Varasemate andmete võrdlemisel ilmnes, et mitmed ametnikud on selgesõnaliselt ja korduvalt väljendanud meediaväljaannetes oma seisukohti, kus päästeteenistuse muutustega ja reformidega võetakse suund struktuuri paremaks muutmisele, sealjuures ka olemasoleva personali koolitamisele. Sellest võib järeldada, et struktuurimuutustega ei soovita luua täiendavaid töökohti ametkonna siseselt ning uute ametnike ehk tulevaste Päästekolledži lõpetajate kindlustamine töökohtadega osutub raskeks või isegi võimatuks. Töövõimelisi inimesi jääb Eestis järjest vähemaks ning seetõttu ei panustata päästeorganisatsiooni tugevdamisel isikkoosseisu suurendamisse. Selle asemel tõhustatakse töökorraldust ning tegeletakse rohkem olemasolevate töötajate koolitamise ja motiveerimisega.

Avalikkuse tähelepanu pälvis ka päästeteenistujate palkadega seonduv. Endise siseministri Pihl'i selgitus ajakirjanikele, et päästjatele tuleb maksta konkurentsivõimelist palka selleks, et inimesed tuleks päästeteenistusse tööle ja nad saaksid tunda ennast hästi, et nad ei oleks kehvas seisus kui nende kolleegid erasektoris, osutus diplomaatiliseks vastuseks.

„Kas päästjate ja politseinike palk ühtlustub kunagi? /.../ Nii ei saa asjale läheneda. Nende inimeste töö on erinev. Ma kaldun arvama, et päästeteenistuja hind tööturul on natuke odavam kui politseiniku oma. Ma ei usu, et palk ühtlustub.“ (Soomann 2007:6)

Palkade erinevused politsei- ja päästeteenistujate vahel, päästeteenistujate kahjuks, on üks oletatav põhjus, miks Päästekolledžisse õppimasuundujaid on tunduvalt vähem kui samadel alustel õpitingimustega Politseikolledžisse. Noored soovivad oma tulevikku rajada väga kindlatele alustele, mille ühe osana nähakse head palgataset ning püsivat töökohta.

1.3. Sisekaitseakadeemia, Päästekolledž

Sisekaitseakadeemia on Siseministeeriumi haldusala kõrgkool, mis valmistab kutse-, kõrg-, ja magistrihariduse tasemel ette spetsialiste sisejulgeolekuasutustele (sh politseile, piirivalvele, päästealale, samuti justiits- ning maksu- ja tollisüsteemile). Valdkondades viikase läbi teadus- ja arendustööd ning pakutakse juba töötavatele spetsialistidele täiendkoolitust kõigis erialastes küsimustes. (Sisekaitseakadeemiast... 07.03.2010)

Akadeemial on lisaks Tallinnas Pirita-Kosel asuvale õppehoonele õppekeskused veel Harjumaal Murastes (Politsei- ja Piirivalvekolledži Muraste kool), Pärnumaal Paikusel (Politsei- ja Piirivalvekolledži Paikuse kool) ning Lääne-Virumaal Väike-Maarjas (Päästekolledži Päästekool). Kõigis õppekeskustes on õpilastele loodud mugavad õppe- ja olmetingimused. Näiteks on võimalik külastada akadeemia hea erialakirjandusega raamatukogu, kasutada nii arvutiklassides kui ka juhtmevabalt tasuta internetti, lisaks õppekavale õppida võõrkeeli, teha sporti, käia tantsukursustel, laulda akadeemia kooris ning osaleda aastaringsetel põnevatel kooliüritustel. Kõigil akadeemias õppijail on kogu õpiaja jooksul võimalus elada õppehoonete vahetus läheduses asuvas ühiselamus, kus samuti on kõik tingimused nii puhkamiseks kui ka õppetööks. Lõpetanud asuvad tööle Siseministeeriumi, Justiitsministeerium, Rahandusministeeriumi haldusalas ja mujal avalikus teenistuses. Pärast kõrghariduse saamist on noortel võimalik edasi õppida magistriõppes. (Sisekaitseakadeemiast... 07.03.2010)

„/.../ Sellele erialale on oodatud kõik noored, kes tunnevad endas tahet olla abistajaks, soovivad panustada oma teadmisi ja oskusi inimeste elu ja tervise, aga ka vara päästmisel ja kaitsmisel. Meie erialale on oodatud eelkõige need, kes on teiste inimeste suhtes hoolivad ja osavõtlikud.“ (Timberg 07.03.2010)

1.3.1. Andmed Päästekolledžisse sisseastujate vastuvõtu kohta aastatel 2005-2009

Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse toimus vastuvõtt regulaarselt juuli kuus ning täiendav vastuvõtt augustis. Käesoleva töö autor uuris SKA õppeosakonnas päästeteenistuse erialale riigieelarveliste ja riigieelarveväliste üliõpilaste immatrikuleerimise käskkirju. Nende põhjal selgusid andmed Päästekolledžisse vastuvõtu ja õppima asumise kohta. Tähelepanu äratasid 2005. aasta sisseastumiskatsed. Protokolliga oli registreeritud 52 isiku avaldused. Sisseastumiskatsetele: *üldkultuuriliste teadmiste testile* ja *kehalistele katsetele* registreerus 48 sisseastujat. Esimesele *testile* ei ilmunud 14 ja *kehaliste katsete* läbimisel ei osalenud veel 2 isikut, st kokku loobus 16 sisseastujat. Kui testi hinded jagunesid „3“ ja „8“ vahel (10-palli süsteemis), siis *kehalistel katsetel* sai 26 sisseastujat hindeks „1“ ning 6 hindeks „0“ (10-palli süsteemis). Kolmandal sisseastumiskatsel, *kutsesobivuse vestlusel* osales kokku 24 sisseastujat, kes kõik läbisid vestluse positiivse hindega. SKA direktori käskkirjaga immatrikuleeriti Päästekolledži päevaõppesse 14 üliõpilast. Päästekolledži kehalistel katsetel (päevaõppesse) on 10-palliline hineskaala. Lõpphinne on “0”, kui kandidaat saab "0" punkti kahel või enamal alal või ei suuda sooritada ujumiskatset. Kehaliste katsete lõpphinnet arvestatakse kutsesobivuse vestlusel. (Kehalised...08.03.2010)

Aastatel 2006 – 2009 olid enamusel Päästekolledži sisseastumiskatsetel osalenud isikutel protokollides positiivsed hinded. Need soovijad, kes olid katsetele saabunud, mõistsid erialavalikuga kaasnevaid nõudmisi. Tähelepanu äratas sisseastumiskatsetele mitteilmunute liikmete arvud. Võrdlusena analüüsis töö autor sisseastumisi ka riigieelarvevälisesse õppesse (edaspidi: kaugõppesse) ning selgus, et kaugõppesse suundujad olid võrreldes päevasesse õppesse suundujatega stabiilsemad (Lisa 2).

Ühiskond on huvitatud, et iga majandusvaldkond oleks kindlustatud tööjõuga, et pealekasvav põlvkond saavutaks töövalmiduse ja sotsiaalse küpsuse. Sõltumata sellest, kas üldhariduskool annab lõpetajale lõputunnistuse või mitte, kujunevad koolieas noore kutsehoiakud, toimub kodanikuks kasvamine üldse. On täiesti selge, et kool kasvatab mingil määral iga õpilast ka tulevaseks kutsevalijaks. Õpilaste kutsehoiakuid iseloomustavad tegurid, mida nad elukutse valimisel arvestavad. Esikohal on need, millega õpilane arvab end hästi toime tulevat. Enamik noori lähtub elukutse valimisel peamiselt töötasust ja erisoodustustest, mida töökoht võimaldab. On õpilasi, kes peavad oluliseks, et töö oleks

kerge ja puhas, kes soovivad, et töökoht võimaldaks ka palju vaba aega. On õpilasi, kes eelistavadki kergemat ja mugavamat elu. Nendel puudub eneseteostuse vajadus, mida rahuldatakse peamiselt raskuste ületamise teel, pingelist tööd tehes. Ootused elukutse suhtes sõltuvad noorte väärtusorientatsioonidest ja ellusuhtumisest. Siinjuures saab järeldada, et noorte ettevalmistamist kutsevalikuks tuleb vaadelda koos isiksuse kujunemisega. (Kera 1990:67-68)

1.3.2. Turundustegevus – Sisekaitseakadeemia, päästeteenistuse eriala “päästja”

„Suhtlemine on inimese üks põhivajadusi ja inimest tõmbab alati nende situatsioonide poole, mis pakuvad talle meeldivaid kommunikatsioonielamusi“ (Mikita 2004:16).

Sisekaitseakadeemial on olemas võimalused pakkuda meeldivaid kommunikatsioonielamusi gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajatele, eesmärgiga neid kolledžisse õppima suunata. Üheks tõhusaks koostöövormiks on akadeemia presenteerimine Sihtasutus Teadlik Valik kaudu.

Rakenduskõrghariduse Arendamise Sihtasutus Teadlik Valik loodi 2005. aastal rakenduskõrghariduse propageerimiseks ning kõrgkoolide- ja ettevõtetevahelise võrgustiku arendamiseks Eestis. Sihtasutuse peamiseks ülesandeks on korraldada ja ellu viia rakenduskõrgkoolide ühisprojekte. Projekti raames külastatakse igal aastal ligi 30 gümnaasiumi üle Eesti selleks, et jagada õpilastele informatsiooni erinevate rakenduskõrghariduserialade kohta. Alates 2009. aastast lisati külastatavate koolide nimekirja ka kutsekoolid. Sisekaitseakadeemia on osalenud Teadliku Valiku projektis alates 2007. aastast. Alates 2010. aasta kevadest külastavad Teadliku Valiku projekti raames Sisekaitseakadeemia üliõpilased Harjumaa, Läänemaa, Viljandimaa, Pärnumaa, Jõgevamaa, Raplamaa, Järvamaa, Ida-Virumaa ja Lõuna Eesti gümnaasiume. Projektis osaleb üheksa erinevat rakenduskõrgkooli ning selle eesmärgiks on tutvustada õpilastele erinevaid erialasid ning rõhutada, et rakenduskõrgharidus on teadlik valik. Ühiselt osaletakse ka messidel ning jagatakse informatsiooni karjäärinõustajatele. (Teadlik valik...08.03.2010)

Koolide külastuste raames teevad Sisekaitseakadeemia üliõpilased koolides 10-minutilise ettekande, milles tutvustatakse (Teadlik valik...08.03.2010):

- erialasid, mida koolis õpetatakse ja kellena on võimalik pärast kooli lõpetamist töötada;
- sisseastumistingimusi, kuidas peab gümnasist ennast ette valmistama;
- kooli õpitingimusi ja õpikeskkonda (klassid, laborid, ühiselamud, koolivorm, koolikord, jne);
- jagatakse infovoldikuid ning plakateid ja vastatakse huviliste küsimustele.

Sisekaitseakadeemial on õppimisvõimalusi tutvustav film. „*Kui tunned, et tahad olla oluline ja määrata sündmuste käiku /.../ Toome sinuni viis võimalust, et saaksid langetada otsuse, mis mõjutab meid kõiki - määra oma tulevik ise!*“ Filmi üldpikkus on 22,5 minutit, mis ajaliselt on jaotatud järgmiselt: Politseikolledž 6:40, Finantskolledž (Maksuduse- ja Tolli eriala) 3:00, Piirivalvekolledž 3:35, Päästekolledž 4:35 ja vanglaametnik 3:45. Film lõpeb loosungiga „*Kangelased tulevad siit!*“

2010. aastal katsetab Sisekaitseakadeemia Turundus- ja kommunikatsiooniosakond sisseastumise propageerimist sotsiaalmeedia kanalite vahendusel. Selleks on internetipõhised: Facebook, Twitter ja Orkut. Selleks, et e-turundus korralikult käivitada, tuleb kindlustada, et Sisekaitseakadeemia oleks otsingumootorites hästi leitav. Veebileht peab olema kasutajasõbralik ning sisaldama ajakohast informatsiooni ning seda, et akadeemia oleks esindatud populaarseimates sotsiaalmeediavõrgustikes.

1.4. Erialavalikutega seotud statistika ja prognoosid lähiaastateks

„Kõrgkoolid ei ole pelgalt diplomeeritud inimesi tootvad asutused, vaid riigi innovaatilise ja jätkusuutliku elanikkonna taimelavad“ (Pilli, Valk 2008:280).

Kooli ja eriala valik on üks raskemaid küsimusi tulevase üliõpilase elus. Siin tuleb arvestada väga paljude erinevate kriteeriumitega, kuid kindlasti ei tohiks valiku tegemisel saada põhiliseks faktoriks rahakoti paksus. Uuringute tulemused aga on näidanud, et kolmandikul

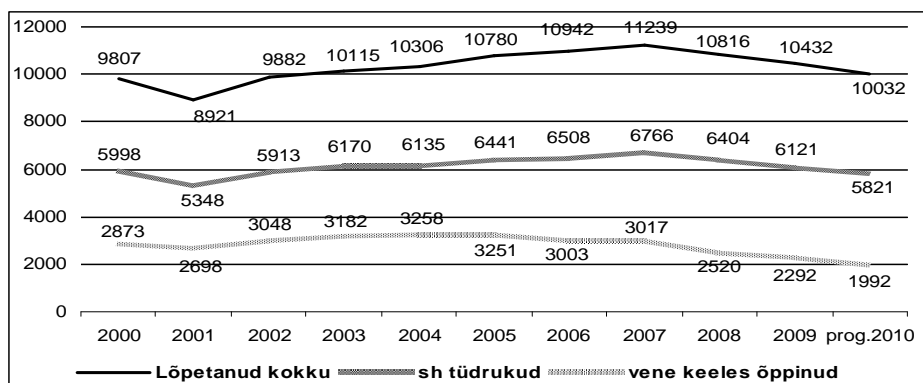
vastanutest piiras majanduslik olukord nende kõrgkooli või eriala valikut – õppimiseks tuli leida koht, kus ei oleks õppemaksu, eriti oluline oli õppemaksuta õppimise võimalus otse keskkoolipingist tulijaile. Eesti kõrgkoolides on aasta-aastalt suurenenud tasulistel õppekohtadel õppijate arv ning selle jätkumisel muutuvad sisseastumise näitajad veelgi kehvemaks. Kui 1997. aastal õppis tasulistel kohtadel vaid 30% üliõpilastest, siis aastal 2006 juba 54% ja järjest enam räägitakse ka võimalusest minna üle süsteemile, kus kõik üliõpilased peaksid õppemaksu maksma. (Pilli, Valk 2008:279)

Õppemaksud on üheks suurimaks piiravaks teguriks kooli ja eriala valikul. Samas väidetakse Eestis ka vastupidist. Paljud on seisukohal, et riigieelarvelised kohad täidavad oma täit eesmärki – need suunavad inimesi õppima erialadele, mis ei oma ühiskonnas nii suurt populaarsust. Kardetakse, et kui tulevasel üliõpilasel võimaldada ilma igasuguse piiranguta ise otsustada, mida ta õppida tahab, siis ei tule keegi õppima vähem prestiižseid erialasid. Samas on Põhjamaad rakendanud just teist lähenemist. Usutakse, et just üliõpilased on need, kes hindavad kõige paremini tööturusiituatsiooni ja valivad oma eriala sellest lähtuvalt. (Pilli, Valk 2008:280)

1.4.1. Statistika gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate kohta aastatel 2005-2009

Äärmiselt tähtis on see, kui objektiivselt määratlevad gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajad oma kutsesobivuse ja taotlused. Need õpilased, kes ei ole veel oma tulevikuplaanides kindlad arvestavad ka vähem koolipoolseid soovitusi (ei ole vastuvõtlikud koolist saadava info suhtes). Nad ei ole leidnud sobivat elukutset, kuna nende nõudmised on väga kõrged (hea tasu, kuid puhas ja kerge töö, mis võimaldaks palju vaba aega). Loomulikult on see osa lõpetajatest potentsiaalsed õppurid mistahes kõrgkoolis, kus osatakse neid õigesti innustada, motiveerida ja suunata.

Statistikaametist oli võimalik saada gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate arvud alates 2000. aastast. Tegu on üldhariduse päevaõppe lõpetanud ning keskhariduse omandanud abiturientide statistiliste andmetega. Võrdluses on esile toodud aastate lõikes - üldine lõpetajate koguarv, sellest moodustuv tütarlaste osakaal (keskmine joon) ning vene õppekeele koolide lõpetajate koguarv (Joonis 1).

Joonis 1. Keskkoolide lõpetajate arv, päevaõppe lõpetanud 2000-2009

Allikas: Statistikaameti andmebaas 10.04.2010, autori koostatud

Jooniselt on näha, et lõpetajate arvnäitajad on languses alates 2008. aastast. Ühe peamise põhjusena tuuakse esile sündivuse kahanemist 1990-aastatel. Gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate üldarvu langusega seoses on ilmne, et konkurents uute üliõpilaste värbamiseks kõrgkoolidesse süveneb veelgi.

2. KVANTITATIIVNE UURIMUS, METOODIKA

Käesoleva uurimusega tahab autor välja selgitada, miks gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajad ei soovi jätkata või ei ole võimelised jätkama õpinguid päästeteenistuse erialal. Lõputöö autor soovib leida vastuseid mitmele küsimusele, mis aitavad selgitada:

- kui palju teavad koolide lõpuklasside õpilased (abituriendid) pääste valdkonnast ning sisejulgeolekuvaldkonnastst üldisemalt;
- millised mõjutusvahendid ja infokanalid aitavad keskkoolilõpetajatel teha otsuseid edasi õppimiseks;
- millised motivaatorid prevaleerivad valikute tegemisel kõrgkoolide vahel;
- milline tähtsus on pereliikmetel ja/või varasemal isiklikul kokkupuutel, et asuda õppima päästeteenistuse erialale;
- kas ja mil määral abiturientidele pakub huvi päästevaldkond.

Uurimuse ajendiks on Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse sisseastujate arvu vähesus viimastel aastatel (Tabel 1). Uurimuse kandvaks teooriaks on aasta-aastalt gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate arvu vähenemine ning lõpetajate suutmatust teha elukutsevalikuid, kuna nende nõudmised on väga kõrged (hea tasu, kuid puhas ja kerge töö, mis võimaldaks palju vaba aega). Eeldatavalt võib põhjusi leida ka Sisekaitseakadeemia reklaamikampaaniate vähesuses või ebatõhususes ning oma osa mängivad lõpetajate seas nii kutse-suunistajate roll kui ka kodust saadud teadmised.

2.1. Küsitlus, selle eelised ja puudused

Üks viis ise andmeid koguda on küsitluse läbiviimine, mille eeliseks on suure andmestiku kogumine: uurimusega võib haarata palju inimesi ja esitada neile rohkelt küsimusi. Küsitlusmeetod on tõhus, sest see säästab aega ja vaeva. Kui ankeet on hoolikalt koostatud, saab andmeid kiiresti sisestada ja arvuti abil analüüsida. Ajakava ja kulutusi on võimalik ette planeerida. Sel moel kogutud andmete töötlemiseks on olemas mitmesuguseid statistilisi

analüüsi- ja aruandeviise, mistõttu töö autoril pole vaja hakata neid ise välja mõtlema. Küsitlusel on ka omad puudused.

Miinuste hulgas on nimetatud järgmist (Hirsjärvi jt 2005:182):

1. Ei ole võimalik kontrollida, kui tõsiselt vastajad uurimusse suhtuvad: kas nad vastavad hoolikalt ja ausalt.
2. Samuti pole selge, kui õnnestunuks vastaja esitatud vastusevariante peab. Küsimuste valesti mõistmist on raske avastada.
3. Pole teada, kas vastajad on kõnealuse valdkonnaga kursis või selles kogenud.
4. Hea ankeedi koostamine nõuab aega ning eeldab uurijalt mitmekülgseid teadmisi ja oskusi.
5. Kadu (vastamata jäänud küsimuste hulk) võib vahel kujuneda üsnagi suureks.

Ankeedi koostamisel jälgiti mitmeid põhimõtteid:

1. Selgus – (küsimused, mida kõik vastajad mõistavad ühtviisi).
2. Piiritletud küsimus – mis pakub vähem tõlgendusvõimalusi kui üldine küsimus.
3. Mitmetähenduslike küsimuste vältimine – (küside tuleb vaid ühte asja korraga).
4. Valik „ei oska vastata“ – (on vastajaid, kes vastavad ka siis, kui neil asjast arusaam puudub, seetõttu valivad paljud vastajad just selle, ligi 12-30 protsenti).
5. Küsimuste arv ja järjestus – (üldisemad küsimused ankeedi algusesse ja spetsiifilised ankeedi lõppu, kergemini vastatavad küsimused ankeedi algusesse).

2.2. Ülevaade ankeetküsimustiku ülesehitusest

Valminud ankeetküsimustik koosneb isikuandmetest ja neljast osast (Lisa 3):

- I osa – Üldised teadmised sisejulgeoleku valdkonnast.
- II osa – Edasiõppimise valikud ja võimalused.
- III osa – Kokkupuude pääste (tuletõrje) valdkonnaga.
- IV osa – Avatud küsimus.

Ankeetküsimustikule lisas töö autor kaaskirja (Lisa 4), mis algab pöördumisega koolijuhi, klassijuhataja, arvutispetsialisti ja abiturientide poole. Seejärel selgitab autor küsitluse eesmärgi ja tähtsust ning kirjeldab, mida see vastajale annab ning julgustab vastama. Vene õppekeelega koolidele esitatai küsimustik (Lisa 5) ja kaaskiri (Lisa 6) vene keeles.

2.3. Valim

Statistilise andmestiku elementideks on tunnused ja inividid. Andmestik koosneb vaadeldavate tunnuste väärtustest uuritavatel inivididel. Inividiks võib olla mis tahes nähtus või objekt uurimisülesandega piiritletud alalt: isik, isikute grupp, territooriumiüksus, institutsioon, ajaperiood. Tunnuste abil kajastatakse inividi mitmesuguseid uurimuse seisukohalt huvi pakkuvaid omadusi. (Tooding 1998:19)

Käesoleva uuringu valimi moodustavad 1 linnakooli ja 1 maapiirkonnas asuva gümnaasiumi/keskkooli igast Eesti maakonnast lõpuklassi(de) õpilased. Lisaks kaasas autor valimisse suurlinnade Tallinn, Narva, Sillamäe, Jõhvi, Kohtla-Järve, Pärnu ja Tartu vene õppekeelega koolid.

2.4. Koolide andmete väljaotsimine ja uuringusse kaasamine

Kaasaegsete infotehnoloogiliste (arvuti ja interneti), sh elektronposti kasutamise võimalused on heaks lahenduseks küsitlusuuringu läbiviimiseks ilma suuri majanduslikke kulutusi tegemata. Ometi esineb selles vallas väga tõsine probleem – koolide juhtkonnapoolne otsus uuringus mitteosalemise kohta ilma noortega konsulteerimata. Selline isiklikust seisukohast lähtuv otsustamine või mugavus koolijuhtide poolt lõi ebastabiilsust uurimisprotsessi vältel ning tekitas töö autorile lisapingeid tähtajaks andmete kokkusaamise osas. Lisaks elektronposti vahendusele tuli koolide poole pöörduda ka tavaposti ehk kirja teel. Nii vormistas töö autor kuueteistkümne kooli juhile nimelised kirjad, kus paluti uurimustöösse tõsiselt ja vastutustundega suhtumist ning küsimustikule vastamise organiseerimist, st info edastamist gümnaasiumide/keskkoolide lõpuklasside õpilastele.

Küsimustiku läbiviimisega seoses tõusetus mitmeid probleeme. Näiteks selgus ootamatult, et juhusliku valikuga valimisse sattunud Kallaste keskkoolis 2010. aastal 12. klassi lõpetajaid lihtsalt polegi. Miina Härma Gümnaasiumi (Tartu) arendusjuht vastas aga töö autori pöördumisele järgnevalt: „Meeldiv on kuulda, et otsustasite meie kooli baasil oma uurimust teha. Kuna igal päeval saabub mitu uurimuses osalemise ettepanekut ja kõigiga nõustudes ei saaks kool enam oma põhiprotsessi (õppimise ja õpetamisega) tegeleda, otsustasime juhtkonnas, et osaleme vaid Haridus- ja Teadusministeeriumi ning ülikoolide õppejõudude läbiviidavates uuringutes. Vabandame ja soovime edu oma töö sooritamisel!“

Eeltoodud kirja põhjal saab teha järelduse, et koolide elektronpostkast on kevadeti uurimustöödel osalemise kutsetega üleküllastunud ja juhtkonnad põhimõtteliselt ei vaevugi iga üleskutse peale reageerima, ehk teisisõnu ka autorile vastama. Kahjuks jääb mastaapsete ametkondlike uurimustööde kõrval tihti kaotajaks üksiktudeng, kelle uurimustööd süvenematult vähemtähtsaks peetakse.

3. UURINGU TULEMUSED JA ARUTELU

„Oma eesmärkide poolest jagatakse analüüs mõnikord uurivaks ja kinnitavaks analüüsiks. Uurivat analüüsi rakendatakse uue andmestiku korral, mil puuduvad üksikasjalikult eelteadmised ülesande täpsemaks püstitamiseks.“ (Tooding 1998:13)

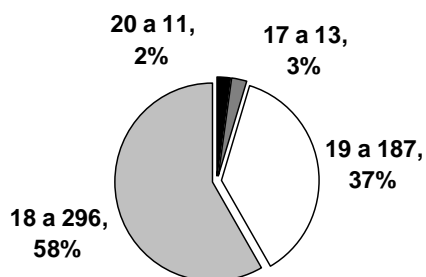
Käesolev uurimus viidi läbi 29.01.2010 - 24.03.2010 peamiselt veebiküsitlusena. Osalemise palve esitati juhuslikkuse printsiibil elektronkirjaga 97 koolile üle Eesti. Koolide juhtkonnal paluti õpilastele (abiturientidele) edastada informatsioon ankeetküsimustiku paiknemise kohta internetiaadressil <http://web.zone.ee/paastetest>. Küsitlusele vastamine oli anonüümne ja vastata sai nii kooli- kui koduarvutis. Vastamine võtis aega orienteeruvalt 15-20 minutit. Vastata paluti ausalt ja kõrvalist abi kasutamata.

Küsitlusele vastas 507 abiturienti 15 maakonnast ja 49 koolist (50,5% soovitud koolidest) (Lisa 7). Kui enamus abiturientidest, 415 (82%) vastasid küsimustikule internetis, siis 92 (18%) said vastata paberankeeti täites, millist protsessi aitasid läbi viia ennetustöö spetsialistid Milvi Kompus (Ida-Eesti Päästkeskusest), Merle Liba, Eda Mõim ja Maarika Loodus (Lõuna-Eesti Päästkeskusest). Nende ankeetide vastused sisestas töö autor käsitsi interneti serverisse, koondaruandesse. Andmete töötluse ja analüüsiga sai algust teha kohe pärast kogumisetapi lõppu ning andmete töötlemiseks, tabelite ja jooniste vormistamiseks kasutas töö autor MS Excel arvutiprogrammi.

Probleemiks osutus vene õppekeelega (Narva, Sillamäe, Jõhvi, Kohtla-Järve, Pärnu ja Tartu) koolide kaasamine uuringusse. Internetis olevad kodulehtede aadressid kas ei avanenud või olid koolide andmed puudulikult täidetud. Mõnede koolide elektronposti aadressid osutusid ebatäpseteks ning töö autorile saabusid elektronkirjad tagasi.

3.1. Andmed vastajate – gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate kohta

Uurimusküsitluse sissejuhatav osa andis ülevaate küsitletava kohta. Üle poolte vastanutest, 296 (58%) olid 18-aastased (Joonis 2).

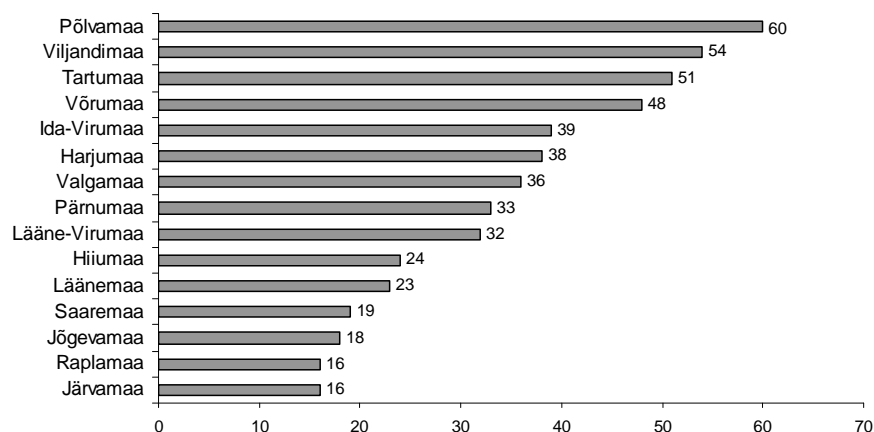

Joonis 2. Vastanute vanuseline jaotus

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Enamuses 314 (62%) vastajatest olid naissoost ning 193 (38%) meessoost. Kui jälgida viimaste aastate statistilisi näitajaid, siis kogu lõpetajate üldarvust moodustasid erinevatel aastatel suurema osa (2005 59,7%, 2006 59,5%, 2007 60,2%, 2008 59,2%) tütarlapsed (Joonis 1). Järelikult on lõpuklassides rohkem tütarlapsi, kui noormehi. Samas võib oletada, et tütarlapsed on uurimustöös kaasalöömisel kohusetundlikumad kui noormehed. Kuna vene õppekeelega koolide kaasamine uurimusse osutus probleemseks, oli eesti õppekeelega koolide osakaal vastanute seas oluliselt kõrgem kui venekeelsete vastanute puhul. Vastanute seas oli eestlasi 89%, venelasi vaid 11% ning muust rahvusest ainult 2 vastajat, mis protsentuaalselt väljendudes on 0.

Uurimustulemuste analüüsimisel selgus, et maapiirkonna koolide ja linnakoolide abiturientide vastused on jagunenud peaaegu võrdselt. Vastavalt 258 (51%) vastanut maakoolist ja 249 (49%) linnakoolist. Maakondadest oli kõige aktiivsem Põlvamaa 60 vastajaga (11% kogu vastanute üldarvust), järgnesid Viljandimaa 54, Tartumaa 51 ja Võrumaa 48 vastajaga (Joonis 3).

Joonis 3. Vastanute jaotumine maakonniti

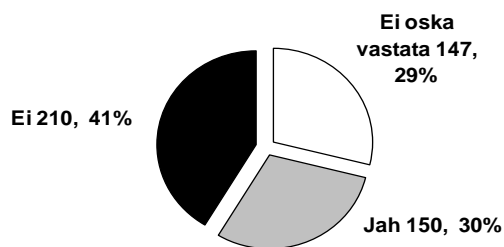
Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Loodetust tagasihoidlikumalt laekusid vastused Järva- ja Raplamaalt. Kuigi uurimusküsitluses osalemise palved esitati kummaski maakonnas neljale koolile, saadi täidetud ankeedid tagasi vaid Järvakandi Gümnaasiumist 16 ja Järva-Jaani Gümnaasiumist 16 abiturientidelt.

3.2. Üldised teadmised sisejulgeolekust

Küsimustiku I osaga soovis töö autor selgitada gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate üldist teadmiste taset sisejulgeoleku valdkonnast. On arutletud selle üle, kas ja kui palju peab üldhariduskooli lõpetaja nimetatud valdkonnast teadma. Autori seisukoht on, et sisejulgeoleku valdkonna tundmine suurendab kindlus- ja turvatunnet elus toimetulekuks.

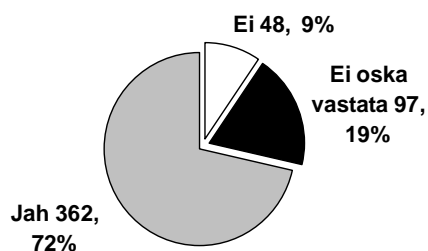
Küsimusele, *kas sisejulgeoleku valdkonda (politsei, piirivalve, pääste) juhib Eestis justiitsminister*, vastamine eeldas lisaks teadmistele tähelepanelikkust, kuna juba küsimuse algus viitas võimalikule vastuse variandile. Vastuste põhjal saab väita, et abiturientidel puuduvad selged arusaamad erinevate ministrite valitsemisalast. Töö autorit üllatas küllalt suur vastanute arv – 147 (29%), kes märkisid, et *ei oska vastata* ja 150 (30%), kes vastasid *jah*, mis oli vale vastus. Õigesti vastas alla poole – 210 (41%) abiturientidest (Joonis 4).

Joonis 4. Vastuste jaotus küsimusele justiitsministri seotuse kohta sisejulgeoleku valdkonnaga

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Hästi olid abiturientid kursis – 362 (72%) vastanud, sellega, et demineerimiskeskus kuulub Päästeameti koosseisu (Joonis 5). Võib oletada, et tegemist on meedia (peamiselt televisiooni) vahendusel saadud informatsiooni mõjuga. Üsna tihti võib näha ja kuulda televisiooni vahendusel pommiähvardustest, erinevate lõhkekehade või -materjalide leidmisest ning demineerimismeeskonna sekkumisest ja lõhkekehade kahjutuks tegemisest.

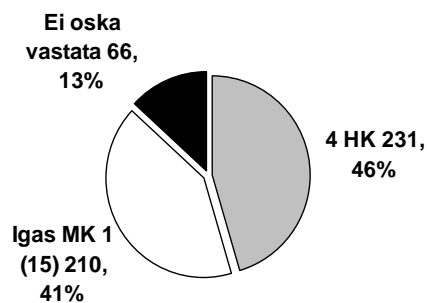

Joonis 5. Vastuste jaotus küsimusele demineerimiskeskuse halduskuuluvuse kohta

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

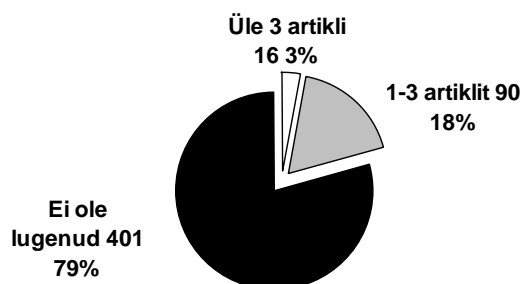
Joonisel 6 on toodud vastajate jaotus küsimusele häirekeskuste paiknemise kohta Eesti territooriumil. Alla poole vastanutest ehk 231 (46%) abiturienti teadis, kus need asuvad. Ilmselt ei ole noorte jaoks niivõrd oluline häirekeskuste paiknemine, kuivõrd teadmine, et hädaabinumber 112 on kättesaadav kõikjal Eestis, olenemata helistaja asukohast. Võib oletada, et just seetõttu arvab suur hulk vastanuid – 210 (41%), et häirekeskused on *igas maakonnas 1 (kokku 15)*.

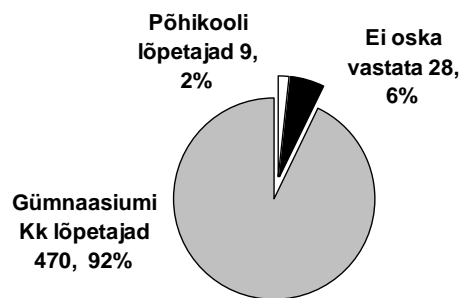
Joonis 6. Vastuste jaotus küsimusele häirekeskuste paiknemise kohta
Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Päästeala ajakirjast „Häire 112” teavad abiturientid kahjuks vähe (Joonis 7). Vastanutest enamus, 401 (79%) ei ole taolisest ajakirjast midagi lugenud ega pole ilmselt sellega kokku puutunud. *Olen lugenud mõnikord (1-3 artiklit)* vastanuid oli 18% ja *olen lugenud sagedamini (rohkem kui 3 artiklit)*, vastas vaid 3% abiturientidest. On teada, et regulaarselt saavad ajakirja kõik Eestimaa koolide raamatukogud, kuid ilmselt ei ole see eriti populaarne. Kahjuks jääb seetõttu aga ühest potentsiaalsest allikast informatsioon päästevaldkonna kohta saamata.

Joonis 7. Vastuste jaotus küsimusele päästeala ajakirja „Häire 112“ lugemuse kohta
Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

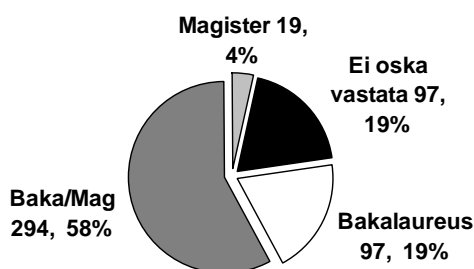
Võimalusest, et Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse saavad õppima asuda *gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajad*, teadis suurem enamus – 470 (92%) vastanutest. Joonis 8 näitab, et abiturienti staatuses koolinoored on endale selgeks teinud, milline on üks tingimus Päästekolledžisse sisseastumisel.

Joonis 8. Vastuste jaotus küsimusele, milline on Päästekolledžisse sisseastumisel nõutav haridustase

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Vastustest küsimusele, *millisel tasemel hariduse omandavad Sisekaitseakadeemia Päästekolledži lõpetajad*, selgus abiturientide kursisolek Päästekolledžis toimunud muudatustega. Üle poole vastanutest ehk 294 (58%) teavad Sisekaitseakadeemia ja ka Päästekolledži lõpetamise võimalustest nii magistri- kui ka bakalaureusetasemel (Joonis 9).

Joonis 9. Vastuste jaotus küsimusele, millist haridustaset on võimalik Sisekaitseakadeemia, Päästekolledži lõpetamisel saada

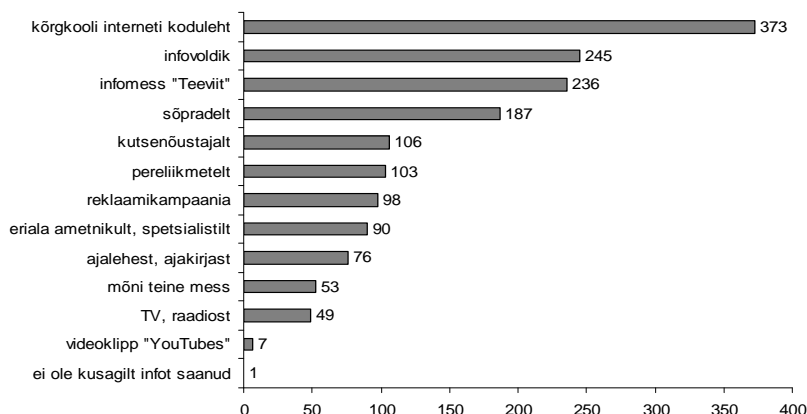
Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

3.3. Edasiõppimist mõjutavad tegurid, võimalused ja valikud

Küsimustiku II osale antud vastused andsid ülevaate sellest, millised on peamised motivaatorid, mis määravad valikute tegemise edasiõpinguteks. Kas messid, laadad (esitlusboksid), reklaamid on osutunud sihipärasteks mõjutusallikateks? Küsimustele nr 13, 14 ja 16 oli võimalik anda 1-3 vastust.

Kõige kasutatavam allikas, kust kõrgkoolis edasiõppimise võimaluste kohta informatsiooni hangitakse on *kõrgkooli interneti koduleht* – 373 (74%) vastanut. Oluliseks infoallikaks peetakse ka *kõrgkooli tutvustavat infovoldikut* – 245 (48%) vastanut. *Kutsemessi „Teeviit“*

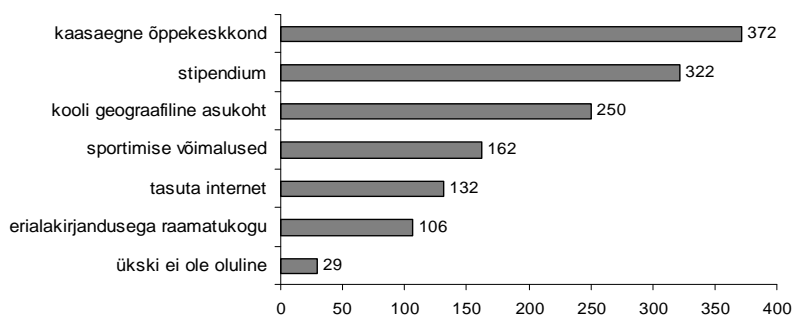
peab oluliseks teabehankimise kohaks 236 (47%) ning info hankimist *sõpradelt* 187 (37%) vastanut (Joonis 10).

Joonis 10. Vastuste jaotus küsimusele, millist infoallikat peetakse kõrgkooli valikul oluliseks

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Tulevase kõrgkooli valikul peavad abiturientid eelkõige tähtsaks, et oleks tagatud *kaasaegne õppekeskkond (õppehoone, ühiselamud, õppeklassid)*, nii märkis 372 (73%) vastanutest ning oleks *stipendiumi saamise võimalus* – 322 (64%) vastanut. Autori arvates mõistavad koolinoored selgelt pealinna kõrgkooli õppima asumisega kaasnevaid kulutusi ning seetõttu ollakse huvitatud stipendiumi saamise võimalustest. Abiturientide jaoks on tähtis ka *kõrgkooli geograafiline asukoht (oluliseks peetakse näiteks ühistranspordiga kohalesaamise võimalust)*, mille tõid esile 250 (49%) vastanut (Joonis 11).

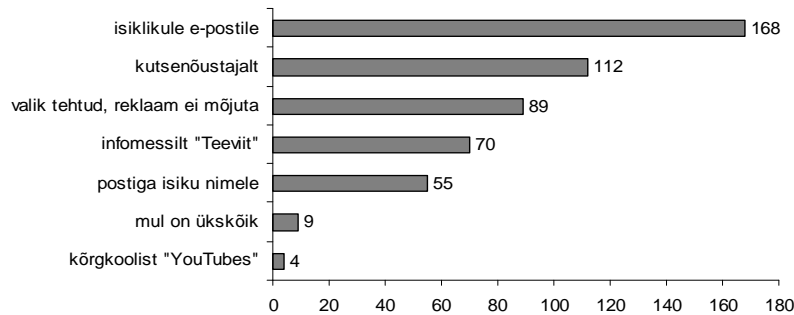

Joonis 11. Vastuste jaotus küsimusele, kõrgkooli valikut mõjutavad olulisemad tegurid

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Reklaami ja informatsiooni edasiõppimise võimaluste kohta eelistab kolmandik abiturientidest saada *isiklikule elektronposti aadressile* – 168 (33%) vastanut. See nätab, et koolinoorte üheks peamiseks suhtlemiskeskonnaks on jätkuvalt internet. Noored on valmis infot vastu võtma ka *kutsenõustajalt, kes tutvustab põhjalikult just igaiühele sobivaid*

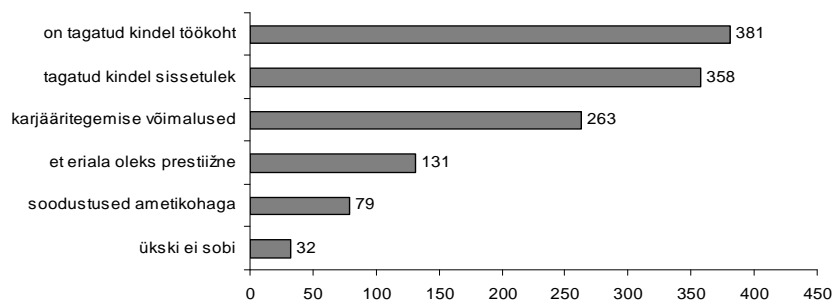
edasiõppimise võimalusi – nii väitis 112 (22%) vastanut. Kolmanda vastuse: *mul on valik tehtud ning edaspidine reklaam minu otsust ei muuda*, osakaalu – 89 (18%) vastajat, saab põhjendada nii, et abiturientid ei jäta oma kutsevaliku otsustust viimasele hetkele ning teevad selle ilmselt varasematel kooliaastatel (nt 11. klassis) (Joonis 12).

Joonis 12. Vastuste jaotus küsimusele, millised on vastajate edasiõppimise võimalustest informatsiooni saamise eelistused

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Kõige enam mõjutab positiivselt tulevase eriala valikut abiturientidel, *et oleks tagatud kindel töökoht* – 381 (75%) vastanutest. Sellele järgnes soov olla kindlustatud *kindla sissetulekuga (palgaga)* – 358 (71%) ning *väga head karjääritegemise võimalused (vertikaalselt alt–üles)* – märgiti 263-l (52%) korral (Joonis 13). Need vastused olid täiesti ootuspärased. Kõrghariduse omandamise järel soovitakse kindlustada püsivalt ka oma tulevik. Kahjuks on päästevaldkonnas toimuvad pidevad ümberkorraldused loonud kuvandi, et selles vallas pole tulevase töökohta saamiseks kindlustunnet ning abiturientid ei julge päästeeriala valikuga riskida.

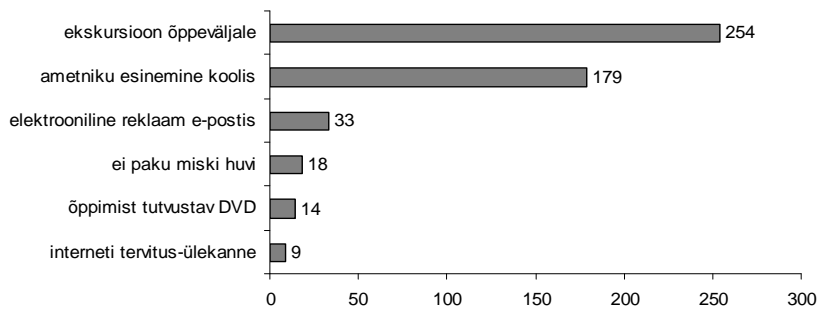

Joonis 13. Vastuste jaotus küsimusele, millised on vastajate erialavalikut mõjutavad tegurid

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Küsimusele, *milline kõrgkooli tutvustav esitlus mõjutab kõige enam Sinu otsuseid*, vastasid pooled ehk 254 (50%) abiturienti, et selleks on *ekskursioon erialaga seotud ametikohtadesse (nt Päästekooli õppeväljakule, nähes reaalselt õppust)*. Vastusest järeldub,

et päästeõppuse demonstratsiooniga õppeväljakul on lõpuklasside õpilastes võimalik täiendavat huvi äratada päästevaldkonna vastu ning see võib omakorda kaasa tuua ka Päästekolledžisse soovijate arvu suurenemise. Tähtsustada tuleb *eriala esindaja/ametniku esinemist koolis*, mida hindas positiivseks meetmeks 179 (35%) vastanutest (Joonis 14). Töö autori seisukoht on, et konkreetselt päästevaldkonna tutvustamine ametnike ja/või spetsialistide etteastete kaudu tõstab ametkonna usaldusväarsust ning loob kindlustunnet päästeerialale õppima asumiseks.

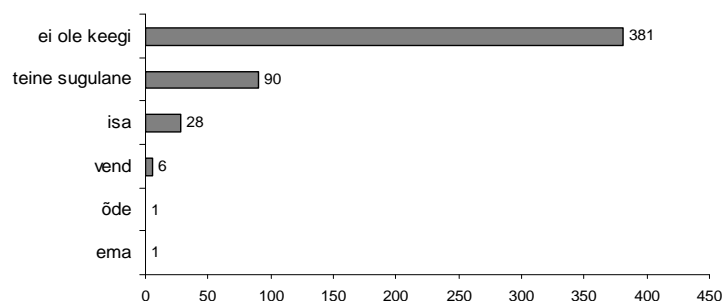

Joonis 14. Vastuste jaotus küsimusele, millised on vastajate arvates mõjukad kõrgkooli tutvustavad meetmed

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

3.4. Koolilõpetajate eelnev kokkupuude pääste (tuletõrje) valdkonnaga – perekond, kool, meedia

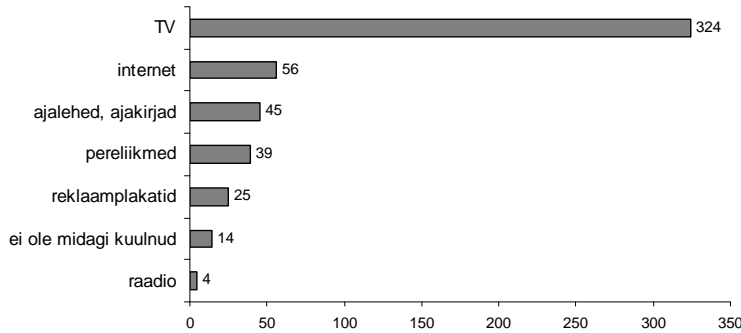
Uurimisküsitluse III osa vastused selgitasid abiturientide eelnevaid isiklike kokkupuuteid pääste (tuletõrje) valdkonnaga. Jooniselt 15 on näha, et enamusel vastanutest ehk 381-l (75%) ei ole perekonnaliikmed päästealal (tuletõrjes) töötanud ning vaid 90-l (18%) vastanutel on keegi sugulastest otseselt päästealaga seotud.

Joonis 15. Vastuste jaotus küsimusele, millised on vastajate eelnevad kokkupuuted pereliikmete kaudu päästealaga

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

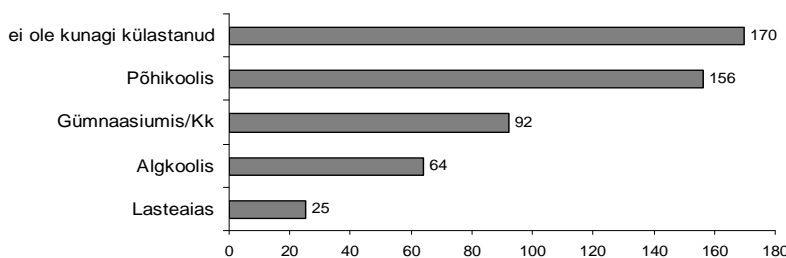
Kõige enam vastanuid – 324 (64%) on pääste (tuletõrje) valdkonnaga kokku puutunud *televisiooni* vahendusel (Joonis 16). Märkatavalt tagasihoidlikumad on pingereas *Internet* – 56 (11%) ja *ajalehed, ajakirjad* – 45 (9%) vastanud. Eriti vähe päästealast informatsiooni on vastajad saanud *raadio vahendusel* – ainult 4 (0,8%) vastanud.

Joonis 16. Vastuste jaotus küsimusele, millistest allikatest on vastajad kõige enam päästealast informatsiooni saanud

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Küsimusele, *millal külastasid viimati päästekomandot (tuletõrjekomandot)*, vastas 170 (34%) abiturienti, *ma ei ole kunagi päästekomandot külastanud* (Joonis 17). Autori arvates on selline vastus üllatav, sest koolis käidud 12 õppeaasta jooksul on kindlasti päästekomando külastamiseks võimalusi pakutud. Seega tuleb kahjuks tõdeda, et pakutud võimalusi pole kasutatud seoses huvi puudumisega. Vastajatest 156 (31%) külastas päästekomandot viimati *põhikoolis* – ollakse ju sel perioodil klassi- ja koolivälises tegevuses väga aktiivsed.

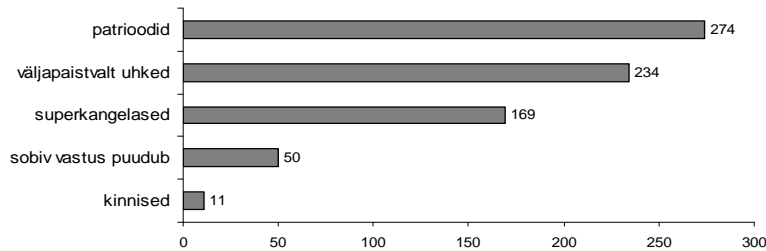

Joonis 17. Vastuste jaotus küsimusele, millal külastati viimati päästekomandot

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

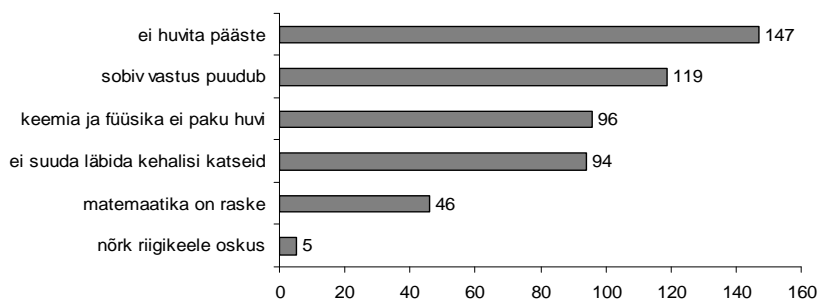
Millisena näevad abiturientid päästeala töötajaid? Üle poole ehk 274 (54%) vastanut väärtustab päästeala töötajaid, märkides *valdkonnas töötavad inimesed on oma ala patrioodid*. Sellele lisandus 234 (46%) vastust, et *valdkonnas töötavad inimesed on väljapaistvalt uhked nende tehtava töö üle (heas mõttes)*. Kolmanda valikuvõimalusena tunnustas 169 (33%) vastanut, et *valdkonnas töötavad inimesed on super-kangelased*. 50

(10%) vastanu jaoks *Sobiv vastus puudub*. Võimalik, et päästetöötajate iseloomustamiseks polnud küsimuses pakutav loetelu täiuslik. Kõigest, ent siiski 11 (2%) vastanut leidis, et *valdkonnas töötavad inimesed on kinnised ja ei soovi kuulata teiste nõuandeid*. Ka see on arvamus, mille üle tuleb asjaomastel järele mõelda (Joonis 18).

Joonis 18. Vastuste jaotus küsimusele, millisena nähakse päästeala töötajaid
Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

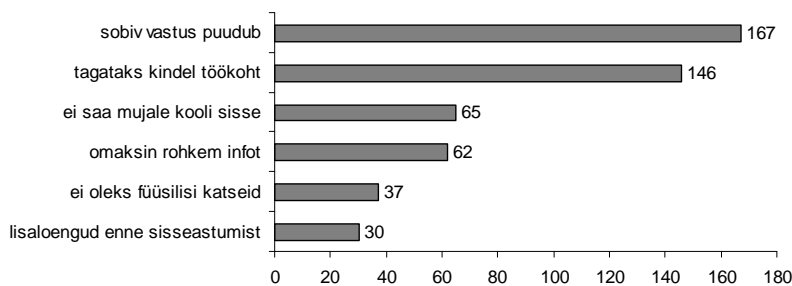
Joonisel 19 on toodud abiturientide enesehinnangud selle kohta, miks nad ei sobi töötama pääste erialal. Vastused jaotusid suhteliselt ühtlaselt. Kõige enam ehk 147 (29%) vastanut leidis, et *päästevaldkond ei huvita neid üldse*. *Sobiv vastus puudus* valikvastustes 119 (23%) vastanu jaoks. *Keemia ja füüsika ei paku üldse huvi* 96 (19%) vastanule ja 94 (18%) arvavad, et *ei suuda läbida füüsilisi-kehalisi katseid*. Autor näeb nendes vastustes kinnitust oma müüditeooriale – pääste eriala omandamine ei seisne ainult nendes ainetes. Neid, kes *ei tule toime matemaatika ülesannete lahendamise*ga 46 (9%) ja kelle *riigikeele oskus ei vasta nõuetele* 5 (1%) oli koguvalimist marginaalne hulk, mistõttu need ei ole teguriteks, mis takistavad pääste eriala valikut.

Joonis 19. Vastuste jaotus küsimusele, millised on peamised põhjused pääste eriala mittevalimiseks
Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Joonis 20 annab vastuste loetelu, mis võib mõjutada noori positiivselt otsustama pääste erialale õppima asumise kaalumist. Küsimus ja vastused on korrelatsioonis eelmise küsimusega. 167 (33%) vastanut ei leidnud *sobivat vastust*. Tähelepanuväärne on ligi

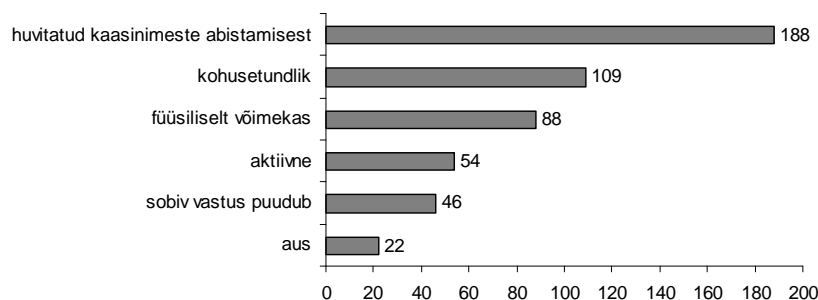
kolmandiku – 146 (29%) vastanu seisukoht õpingute võimaliku jätkamise kohta pääste erialal: seda tehtaks, kui *oleksin kindel, et mulle kindlustatakse peale õpingute lõppu kindel töökoht*. Vastuse põhjal võib oletada, et noored on kursis päästealal vabade töökohtade puudumisega. Õpinguid päästealal on 65 (13%) vastanut valmis kaaluma juhul, kui: *ma mõnele teisele erialale kuhugi kõrgkooli sisse ei saa* ja 62 (12%) vastanut juhul, kui *omaksin sellel erialal õppimisvõimaluste kohta rohkem informatsiooni, füüsilisi katseid sisseastumisel ei oleks* – 37 (7%) ning *sisseastumisel pakutaks eelnevaid lisaloenguid (matemaatika, füüsika, keemia)* – 30 (6%) vastanut.

Joonis 20. Vastuste jaotus küsimusele, millised tegurid mõjutavad vastanuid pääste erialale õppima asuma

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Tähtis oli teada saada abiturientide hinnangut isikuomaduste kohta, mis nende arvates peavad olema pääste erialal töötavatel inimestel (Joonis 21). Küsimusele, *kui arvad, et sobid päästeala töötajaks, siis eelkõige seetõttu, et oled...* vastati 188 (37%) korda: *...huvitatud kaasinimeste abistamisest* selgitab, et abiturientid on mõistnud päästeteenistuse missiooni. 109 (21%) vastanut leiab selleks omaduseks *kohusetunde* ning 88 (17%) vastanut oma *head füüsilised eeldused*. Need vastused on igati korrelatsioonis päästeteenistujatele esitatavate isiklike eeldustega. Enesekriitilisemalt hinnatakse oma *ausust* – vaid 22 (4%) vastanut nimetas seda.

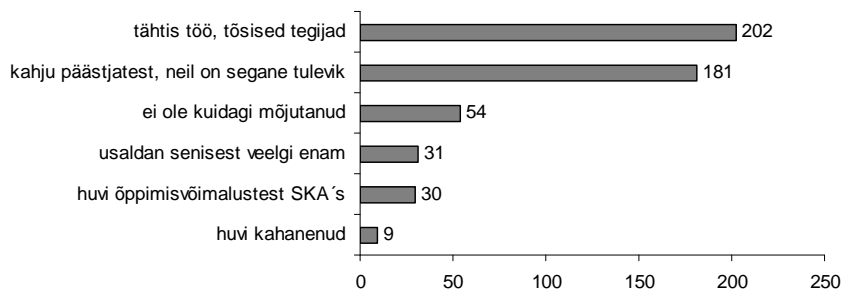

Joonis 21. Vastuste jaotus küsimusele enesehinnanguliste eelduste ja isikuomaduste kohta sobimaks päästealal töötamiseks

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Kolmanda osa viimane küsimus, *tänu viimase aasta jooksul toimunud meediakajastustele on minu arvamus pääste (tuletõrje) valdkonna kohta järgmine...* selgitas abiturientide hoiakuid: 202 (40%) vastanut on veendunud, *et neil on tähtis töö, nad on tõsised tegijad*. See näitab, et päästetöödest ja –töötajatest meediakajastusi hinnatakse usaldusväärseteks. 181 (36%) vastanu arvamus *päästetöötajatest on kahju, sest nende tulevik on segane*, annab tunnistust, et ollakse kursis Päästeteenistuses toimuvate muudatustega. 54 (11%) vastanu seisukoht, *et meedia ei ole kuidagi mõjutanud*, võib viidata sellele, et valdkonna kohta puudub lihtsalt huvi. 31 (6%) vastanut hakkasid meedia mõjutustest tingituna *usaldama päästetöötajaid senisest veelgi enam*. Tänu meediale on 30-l (6%) vastanul *tekinud huvi õppimisvõimaluste vastu Sisekaitseakadeemias* ja vähestel ehk 9 (2%) vastanul *on kahanenud huvi õppida pääste erialal* (Joonis 22).

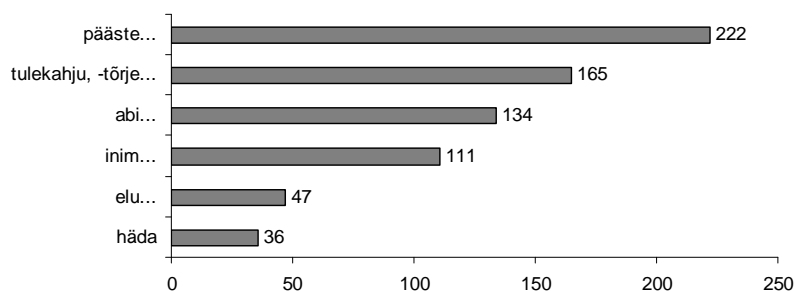
Joonis 22. Vastuste jaotus küsimusele, kuidas meediakajastused mõjutavad vastajate arvamusi pääste (tuletõrje) valdkonna kohta
Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

3.5. Avatud vastustega küsimused ja vastuste analüüs

Uurimuse IV osa küsimustele saadud vastustes (nr 26, 27 ja 28) ootas töö autor vastajatelt nende isiklike arvamuste väljütlemist ja seisukohtade põhjendamist. Vastuste analüüsimisel kasutas töö autor MS Excel arvutiprogrammis otsinguks *Ctrl+F* klahvikombinatsiooni ning selekteeris olulisemad tunnussõnad.

Küsimusele nr 26, *mis on Sinu esimene mõte või assotsiatsioon (seos), kui kuuled sõna „pääste...“*, laekusid korduvate tunnussõnadega laused. Kõige enam ehk 222 (30%) korda seostusid sõnad: *päästjad, päästetööd, päästamet, päästmine, päästepaat*. 165 (23%) vastanutest väljendas seoseid sõnadega *tuletõrje, tulekahju, tuletõrjuja, tuletõrjeauto(d)*. Tunnussõnad, mis lausetes veel lisaks kordusid, olid: *abi, abivajaja, kiirabi, abistamine* 134,

inimese, inimesi, inimeste 111, *eluohulik, eluga riskima, elusolend* 47 ja *häda, hädaoht* 36 (Joonis 23). Olulisemad põhjendused on toodud Lisas 8.

Joonis 23. Assotsiatsioonid sõnaga „pääste...“

Allikas: autori poolt läbiviidud uuring

Küsimusega 27 uuriti gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajate huvitatust pääste erialast. Kõigest 104 (21%) vastanut soovisid saada täiendavat informatsiooni edasiõppimise võimaluste kohta pääste erialal. Kahjuks on see näitaja väga madal. Väljavõtted kommentaaridest on toodud Lisas 9.

Küsimus number 28 vastustest selgus, kuivõrd ollakse huvitatud õppimaasumisest Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse. Pääste erialal soovib õppida kõigest 58 (11%) abiturienti. Lõputöö autori arvates tuleb vähest huvi seostada küsitlusuuringus osalenud tütarlaste (62%) suure osakaaluga. Samas on 58 noort siiski enam, kui Päästekolledžisse päevaõppesse viimastel aastatel kandideerinuid, mistõttu on huvitav teada, kui paljud neist siiski realselt kandideerida soovivad. Veel võib oletada, et otsused edasiõpingute jätkamiseks on tehtud juba varasemalt, pääste erialal õppimisvõimaluste kohta täiendavat teavet omamata. Väljavõtted kommentaaridest on toodud Lisas 10.

4. ETTEPANEKUD

Töö autor teeb praktilised ettepanekud Sisekaitseakadeemia Päästekolledžile päästeteenistuse eriala õppimisvõimaluste paremaks propageerimiseks ning üliõpilaskandidaatide arvu suurendamiseks.

4.1. Päästeametnikud ja praegused üliõpilased koolidesse esinema

Gümnaasiumi või keskkooli lõpetaja on edasiõppimisvõimaluste kohta teabe suhtes positiivselt mõjutatav ja pidevas otsingus kuni üldhariduskooli lõpetamiseni. Ees seisab kas edasiõppimise ja/või elukutse valik ning see sunnib otsust langetama. Üks paljudest võimalustest on suunata koolinoori pääste erialale õppima. Selleks tuleb päästeametnikud ja/või Päästekolledži praegused üliõpilased koolidesse esinema saata. Nende vahetu esinemine ja eriala propageerimine on parimaks lahenduseks, stiimuliks. Rakendada saab näiteks neljanda kursuse Päästekolledži üliõpilasi, ennetustöö praktika raames. Selle praktika käigus võiks iga üliõpilane talle määratud tegevuspiirkonnas esineda vähemalt kolmes väljavalitud koolis, lõpuklassis ning taoline esinemine oleks osaks praktikast.

4.2. Päästeteemalised testülesanded Päästekolledži interneti koduleheküljele

Uuringu tulemustele tuginedes võib väita, et suurem osa ehk 373 (73%) vastanutest jälgib edasiõppimiseks pakutavaid võimalusi kõrgkoolide kodulehekülgedel internetis. Kättesaadav informatsioon on tihti üldsõnaline ega ärata lugejas soovitud huvi. Täiendava "uudishimu" tekitamiseks soovitab töö autor koostada potentsiaalsete uute üliõpilaskandidaatide jaoks päästealaseid küsitlusülesandeid ja/või teste. Ülesanded peavad olema huvipakkuvad ja püstitatud tasakaalukalt, mõttega, et vastajal tuleb täiendavalt infoallikatest materjali juurde hankida. Päästekolledžit tutvustavale lehele sattudes avaneb uudistajal siis võimalus põnevatele päästealastele testidele vastata. Testide vastuste hindamise ülesande soovitab töö autor anda päevaõppe üliõpilastele, kelle abiga on võimalus õppimisvõimaluste kohta käivat informatsiooni huvitavamaks muuta. Siinjuures

soovitab töö autor rakendada mõningates õppeainetes (nt tuleohutusjärelvalve, ennetus, jne) tublimate üliõpilaste premeerimist. Testid saab koostada näiteks Päästekolledži ainekavades ettenähtud teemade põhjal.

4.3. Kehalised katsed I semestri lõpus

Ettepanek on viia läbi eksperiment: jätta kooli sisseastumisel kehaliste katsete test välja. Töö autor soovib Päästekolledži juhtidel edastada kehaliste katsete normatiivid kõikidele Eestimaa üldhariduskoolidele. Õpilased saavad normatiive täita kehalise kasvatus tundides. Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse õppima suundujal on kaasas täidetud normatiivide aruanne (akt, tõend, jne), millel on kehalise kasvatus õpetaja allkiri ja üldhariduskooli pitsat. Vastavalt kolledži nõuetele soovib töö autor viia kehalised katsed läbi I semestri jooksul või semestri lõppedes. Põhimõte järgib samasugust reeglit, nagu on loodud riigieksamite (matemaatika, füüsika, eesti keel) ülekandmisvõimalusega.

4.4. Avatud õppepäev Väike-Maarja Päästekoolis

Uurimisküsitluse kokkuvõttest selgus, et gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajad on huvitatud Päästekolledži Päästekooli õppeväljakul läbiviidavate õppuste nägemisest. Tegemist on vaieldamatult atraktiivse üritusega ja kui avaneb võimalus sündmuste käiku ja selle lahendamist oma silmaga jälgida, on see kindlasti suureks elamuseks igale vaatajale. Sellest tulenevalt saab ka abiturient enam aimu ja selgust, mis teda sellel erialal õppima asudes ees ootab. Selle tehniliseks korraldamiseks on mitmeid võimalusi. Eelkõige tuleb moodustada meeskond, kes antud küsimusega põhjalikult tegeleb. Näiteks kui õppeväljakul on toimumas päästjate lennu "lõpulahing", saadetakse eelnevalt koolide lõpuklassidele üleskutse sellel vaatlejana osaleda. Huvitatuse põhjal langetab korraldusmeeskond otsused, kuidas on võimalik koolidele seda võimalust pakkuda.

4.5. „Häire 112“ eriväljaanne abiturientidele

Viimastel aastatel on vähemalt päästjate, aga ka ametnike seas suurt populaarsust võitnud päästeteenistuse ajakiri „Häire 112“. Aegade jooksul on muutunud nii selle ajakirja sisu kui ka välimus, milles on jutud igapäevastest päästevaldkonna tegemistest ning illustreerivad

fotod. On teada, et ajakiri jõuab ka koolide raamatukogudesse, kuid on kaheldav, kas ja millisel määral ka õpilasteni. Ajakirja on koostatud ja väljastatud ka eriväljaannetena. Töö autor soovib kaaluda spetsiaalselt abituriumile mõeldud erinumbri koostamist. „Häire 112“ erinumber abiturientidele: a) tutvustab Päästeameti kõiki tegevusvaldkondi; b) sisaldab artikleid toimunud sündmustest ja kangelastest (selleks, et tõsta ja äratada noortes isamaalist patriotismi, jne); c) kajastab Päästekolledži (ja Päästekooli) eilset ning tänast olustikku, millele lisanduvad tekstid kooli vilistlastelt ja d) reklaamib pääste erialal edasiõppimise võimalusi.

4.6. Päästeteenistuse eriala propageeriv lühifilm

Päästeteenistusel on mitu väga heal tasemel õppefilmi, mis on suunatud elanikkonnale ning käsitlevad ohutusalase teadlikkuse tõstmist. Filmid on vaatajate poolt väga hästi vastu võetud. Samadel põhimõtetel tuleb teha Sisekaitseakadeemia Päästekolledžit ja Päästekooli tutvustav lühifilm. Filmi pikkuseks võiks olla soovitatavalt maksimaalselt 20 minutit ja film võiks sisaldada: a) Päästeameti tegevusvaldkondade tutvustust; b) erinevate (näidis)sündmuste lahendamist ning c) Päästekolledži ja Päästekooli tutvustust. Iga inimene tahab selgelt mõista, mis teda valikuid tehes ees ootab ning üheks parimaks lahenduseks on sisukalt ja oskuslikult kokku monteeritud õppefilm.

4.7. Jätkata uurimustöid lähtuvalt Päästekolledži huvidest

1. Teha uurimustöö päevaõppeüliõpilaste seas, et selgitada, miks nemad asusid õppima Päästekolledžisse. Millised on soovitud, mida tuleb (saab) teha teisiti? Võrdluseks on soovitatav andmeid koguda kõikidelt Päästekolledži päevaõppe üliõpilastelt (I – IV kursustelt).
2. Selgitada, millised on võimalikud asendus-töövaldkonnad, millele saab suunduda Päästekolledži lõpetanu juhul, kui ei ole võimalik asuda tööle Päästeteenistusse.

KOKKUVÕTE

Varasemad uuringud on näidanud, et eriala valikul on esikohal peamiselt selline valdkond, millega gümnaasiumi/keskkooli lõpetaja arvab end hästi toime tulevat. Enamik abiturientidest lähtub elukutse valimisel peamiselt töötasust ja erisoodustustest, mida töökoht võimaldab. Noored, kes peavad oluliseks, et töö oleks kerge ja puhas, soovivad veel, et töökoht võimaldaks ka palju vaba aega. Suunad elukutsevalikul sõltuvad eelkõige väärtushinnangutest ja ellusuhtumisest. Päästeala töid hinnatakse füüsiliselt rasketeks ning hetkel ka vähem tasustatavateks. Palkade erinevus politsei- ja päästetöötajate vahel on üks olulisemaid põhjuseid, miks Päästekolledžisse õppimasuundujaid on tunduvalt vähem kui samadel alustel õpitingimustega Politseikolledžisse. Esineb veel teinegi tõsine probleem: abiturientide majanduslik olukord mõjutab kõrgkooli või eriala valikut. Edasiõppimiseks tuleb leida selline kool, kus ei ole õppemaksu ning on võimalik hoida madalad igapäevaselt tehtavad kulutused (toit, ühiselamu, ühistransport, jt).

Lõputöö eesmärgi täitmiseks viidi empiiriline uurimus läbi ajavahemikus 29.01.–24.03.2010. Sihtrühma moodustasid gümnaasiumide/keskkoolide lõpuklasside õpilased, vanuses 17 – 20 eluaastat. Peamiselt veebiküsitlusena läbi viidud uuringus osales 507 abiturienti 49 Eestimaa koolist, igast maakonnast. Küsitlusuuringu vastused andsid esmakordselt hea ülevaate abiturientide huvidest, millest selgusid vastanute eelistused tulevast kõrgkooli, eriala ja/või elukutset valides. Käesolev lõputöö on oluline Sisekaitseakadeemia Päästekolledži juhtidele. Küsitlusuuringu kokkuvõte edastatakse elektronpostiga kõikidele koolidele, kes vastamisel osalesid. Oma tähelepanekuid ning järeldusi saavad teha koolide kutsenõustajad. Lisaks võib käesolev töö huvi pakkuda teistele rakenduskõrgkoolidele.

Käesolevas uuringus osalenud abituriendid teavad pealiskaudselt sisejulgeoleku valdkonnast, kuid on hästi kursis sisseastumistingimustega Sisekaitseakadeemiasse. Teatakse, et akadeemias on võimalik omandada nii bakalaureuse- kui ka magistrikraad. Informatsiooni hangitakse peamiselt kõrgkooli tutvustavalt kodulehelt internetis ja kooli

tutvustavast infovoldikust. Edasiõppimise valikute tegemiseks külastatakse huviga infomessi „Teeviit“. Kõrgkooli valikul saavad eelkõige määravaks: a) kaasaegne õppekeskkond (õppehoone, ühiselamu, õppeklassid), b) stipendiumi saamise võimalus ning c) kõrgkooli geograafiline asukoht (oluliseks peetakse ühistranspordiga kohalesaamise võimalusi).

Kõige enam mõjutab tulevase eriala valikut tagatud kindla töökoha ja kindla sissetuleku (palk) olemasolu ning väga head karjääritegemise võimalused. Mõjuvaks kõrgkooli tutvustavaks esitluseks peavad abiturientid ekskursioonivõimalust õppeväljakule. Soovitakse näha reaalsusele lähedast sündmuste lahendamise käiku. Lisaks peetakse mõjukaks eriala esindaja/ametniku esinemine koolis. Kõige enam ollakse päästealaga kursis televisiooni vahendusel. Päästevaldkonna töötajaid iseloomustatakse peamiselt kolme tunnuse põhjal: a) valdkonnas töötavad inimesed on oma ala patrioodid, b) nad on väljapaistvalt uhked nende tehtava töö üle (heas mõttes) ja c) need inimesed on superkangelased. Pääste erialale õppimaasumist kaalutakse juhul, kui ollakse kindlad, et õpingute järgselt tagatakse kindel töökoht. Isikuomaduste hindamisel sobivad abiturientid päästeala töötajaks siis, kui ollakse huvitatud kaasinimeste abistamisest, kohusetundlikud ja füüsiliselt võimekad. Viimaste aastate mediakajastused on abiturientide arvamust pääste (tuletõrje) valdkonna kohta kujundanud seisukohtadega: a) päästes tehakse tähtsat tööd, seal on tõsised tegijad, b) päästetöötajatest on kahju, sest nende tulevik on segane.

Püstitatud **hüpotees**: *päästeasutused ise toodavad tahtmatult kuvandit päästeteenistujatest kui superkangelastest, kelle hulka pürgimine tundub paljudele noortele saavutamatu eesmärgina, ei leidnud kinnitust.*

Töö **eesmärgist** välja selgitada põhjus(ed), miks gümnaasiumide/keskkoolide lõpetajad ei soovi jätkata õpinguid päästeteenistuse erialal, selgusid järgmised põhjused:

1. Minimaalne isklik kokkupuude pääste valdkonnaga (peamiselt põhikoolis).
2. Peamise infoallika – televisiooni (meedia) vahendusel on tekkinud kuvand päästetöötajast kui *tuletõrjujast-päästjast*, kelle töö tundub olevat raske, natuke ebameeldiv ja vähe tasustatav.

3. Päästeteenistuse ümberkorraldused (koondamised) ja palgapoliitika on tekitanud noorte teadmistes ebakindlust ning ei riskita asuda õppima päästeteenistuse erialal.
4. Abiturientide vähesed teadmised edasiõppimisvõimalustest Sisekaitseakadeemia Päästekolledžis. Sisekaitseakadeemia turundus on loodud võrdsetel alustel kõikide erialade jaoks (Teadlik Valik, infovoldikud, plakatid, koolileht, interneti koduleht jne) ja abiturientid ei vaevu eraldi põhjalikult tutvuma Päästekolledži materialidega ja nendel avaldatud võimalustega.

Uuringutulemuste põhjal teeb töö autor Sisekaitseakadeemia Päästekolledžile järgmised ettepanekud:

1. Suunata päästeametnikud või Päästekolledži üliõpilased koolidesse – tutvustama õppimisvõimalusi päästeteenistuse erialal.
2. Koostada päästeteemalised test-ülesanded Päästekolledži interneti koduleheküljele.
3. Eksperimenteerida kehaliste katsete sooritamisega I semestri lõppedes, mitte sisseastumisel.
4. Viia läbi avatud õppepäev(ad) Päästekooli (Väike-Maarja) õppeväljakul, lubades pealtvaatajatena osalema koolide õppegrupe.
5. Trükkida „Häire 112“ erinumbr abiturientidele.
6. Teha päästeala õppimisvõimalusi tutvustav lühifilm (20 min).
7. Viia läbi Päästekolledžit puudutavad uuringud: a) üliõpilaste seas, et selgitada põhjused, miks asuti õppima päästeteenistuse erialale ja b) selgitada võimalikud asendus-töövaldkonnad, juhul kui peale kooli lõpetamist ei ole võimalik asuda tööle päästeteenistuses.

Uurimusküsitluse läbiviimisega äratati abiturientides huvi päästevaldkonna õppimisvõimaluste vastu. Töö tõeline tulemus selgub suvel, kui algavad uued sisseastumiskatsed Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel 1. Teenistujate koosseis 2005-2010. Ameti-, abi- ja päästeteenistujate ametikohtade arvud (Allikas: Elektrooniline Riigi Teataja 01.02.2010, autori koostatud)	46
Tabel 2. Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse sisseastumine 2005-2009. õppeaastal (Allikas: Sisekaitseakadeemia õppeosakond 05.02.2010, autori koostatud)	47
Joonis 1. Keskariduse omandanud, päevaõppe lõpetanud 2000-2009 (Allikas: Statistikaameti andmebaas 10.04.2010, autori koostatud)	16
Joonis 2. Vastanute vanuseline jaotus (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	22
Joonis 3. Vastanute jaotumine maakonniti (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	23
Joonis 4. Vastuste jaotus küsimusele justiitsministri seotuse kohta sisejulgeoleku valdkonnaga (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	24
Joonis 5. Vastuste jaotus küsimusele demineerimiskeskuse halduskuuluvuse kohta (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	24
Joonis 6. Vastuste jaotus küsimusele häirekeskuste paiknemise kohta (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	25
Joonis 7. Vastuste jaotus küsimusele päästeala ajakirja „Häire 112“ lugemuse kohta (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	25
Joonis 8. Vastuste jaotus küsimusele, milline on Päästekolledžisse sisseastumisel nõutav haridustase (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	26
Joonis 9. Vastuste jaotus küsimusele, millist haridustaset on võimalik Sisekaitse-akadeemia, Päästekolledži lõpetamisel saada (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	26
Joonis 10. Vastuste jaotus küsimusele, millist infoallikat peetakse kõrgkooli valikul oluliseks (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	27
Joonis 11. Vastuste jaotus küsimusele, kõrgkooli valikut mõjutavad olulisemad tegurid (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	27

Joonis 12. Vastuste jaotus küsimusele, millised on vastajate edasiõppimise võimalustest informatsiooni saamise eelistused (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	28
Joonis 13. Vastuste jaotus küsimusele, millised on vastajate erialavalikut mõjutavad tegurid (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	28
Joonis 14. Vastuste jaotus küsimusele, millised on vastajate arvates mõjukad kõrgkooli tutvustavad meetemed (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	29
Joonis 15. Vastuste jaotus küsimusele, millised on vastajate eelnevad kokkupuuted pereliikmete kaudu päästealaga (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	29
Joonis 16. Vastuste jaotus küsimusele, millistest allikatest on vastajad kõige enam päästealast informatsiooni saanud (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	30
Joonis 17. Vastuste jaotus küsimusele, millal külastati viimati päästekomandot (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	30
Joonis 18. Vastuste jaotus küsimusele, millisena nähakse päästeala töötajaid (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	31
Joonis 19. Vastuste jaotus küsimusele, millised on peamised põhjused pääste eriala mittevalimiseks (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	31
Joonis 20. Vastuste jaotus küsimusele, millised tegurid mõjutavad vastanuid pääste erialale õppima asuma (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	32
Joonis 21. Vastuste jaotus küsimusele enesehinnanguliste eelduste ja isikuomaduste kohta sobimaks päästealal töötamiseks (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	33
Joonis 22. Vastuste jaotus küsimusele, kuidas meediakajastused mõjutavad vastajate arvamusi pääste (tuletõrje) valdkonna kohta (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	33
Joonis 23. Assotsiatsioonid sõnaga „pääste...“ (Allikas: autori poolt läbiviidud uuring)	34

ZUSAMMENFASSUNG

Die Abschlussarbeit ist zum Thema „Mythen und Auffassungen in Bezug auf die Aufnahme des Studiums im Fachgebiet Rettungsdienst“ geschrieben worden. Die vorgelegte Arbeit ist auf Estnisch geschrieben, die fremdsprachige Zusammenfassung in der deutschen Sprache. Die Abschlussarbeit besteht aus 4 Kapiteln, 2 Tabellen, 23 Skizzen und 10 Beilagen. Der Umfang der Abschlussarbeit mit den Beilagen beträgt insgesamt 64 Seiten. Anlass der Untersuchung ist die geringe Anzahl derjenigen, die in den letzten Jahren das Studium am Rettungs-College der Akademie für Innenverteidigung aufnehmen wollen. Die tragende Theorie der Untersuchung basiert auf der von Jahr zu Jahr zurückgegangenen Anzahl von Absolventen und auf deren Unfähigkeit die richtigen Berufsentscheidungen wegen ihrer zu hohen Ansprüche (guter Lohn, aber saubere und leichte Arbeit, die noch viel Freizeit lässt) zu treffen. In der Abschlussarbeit bringt der Autor folgendes heraus: 1) die heutige Situation des Rettungsdienstes, die Änderungen im Dienstmodell in den letzten Jahren, 2) Definition des Begriffes Mythos und Zusammenhang mit dem Rettungsbereich, 3) die früheren Merkmale der Aufnahme ins Rettungs-College und die heute wirkenden Werbeaktionen, 4) statistische Zahlen über Schulabsolventen 5) die Methodik der empirisch-quantitativen Untersuchung und eine Analyse der Folgen, 6) Vorschläge für das Rettungs-College der Akademie für Innenverteidigung zur Erhöhung der Studentenzahl im Direktstudium. Das Ziel ist den Grund/ die Gründe herauszufinden, warum die Schulabsolventen nicht daran interessiert oder dafür nicht fähig sind, das Studium des Rettungswesens aufzunehmen bzw. fortzusetzen. Zur Erreichung des gestellten Zieles wurde eine empirisch-quantitative Untersuchung mittels eines Fragebogens unter den Abiturienten der Gymnasien/Oberschulen durchgeführt. Ausgewählt wurde eine Schule in der Stadt und eine im ländlichen Bereich in allen Landkreisen Estlands. Im Rahmen der Arbeit wurde folgende Hypothese gestellt: Rettungsdienste selber rufen unbewusst eine Vorstellung von den Rettungsangestellten als Superhelden hervor, auf die zuzukommen für viele Jugendliche als unerreichbares Ziel erscheint. Mit dem Rückgang der Zahl der Schulabsolventen vergrößert sich die Konkurrenz unter den Hochschulen um neue Studenten.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Alkula, T., Pöntinen, S., Ylöstalo, P. 1994. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Porvoo: WSOY
- Chalmers, A. F. 2006. Mis asi see on, mida nimetatakse teaduseks. Kirjastus Ilmamaa
- *Dewey, J. 1909. The influence of Darwinism on philosophy. Pop. Sci. Monthly (New York) 75, 90-98
- Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. 2005. Uuri ja kirjuta [Tutki ja kirjoita]. Tõlge eesti keelde: I. Kraav, T. Kuurme, U. Kala, M.-L. Laherand, V. Maansoo ja J. Orn. Tallinn Kirjastus Medicina. (Originaal on publitseeritud Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki, 2004)
- Kalle, E., Aarma, A. 2003. Teadustöö alused. Tallina Tehnikaülikooli kirjastus
- Kehalised katsed. Sisekaitseakadeemia koduleht
www.sisekaitse.ee/ska/sisseastujale/testid/kehalised-katsed/ välja otsitud 08.03.2010
- Kera, S. 1990. Kasvatusest koolis. Õppematerjal kasvatustöö metoodika lisaeriala üliõpilastele. E. Vilde nim. Tallinna Pedagoogiline Instituut
- Kerb, A. 15.01.2010. Kuidas ületada lõhe kooli ja ülikooli vahel? Õpetajate Leht, nr 2, lk 2.
www.opleht.ee/?archive_mode=article&articleid=2712 välja otsitud 16.01.2010
- Kidron, A. 2008. Uurija käsiraamat. Teadus- ja rakendusuringuist psühholoogias. Erko trükk
- Laherand, M-L. 2008. Kvalitatiivne uurimisviis. OÜ Infotrükk
- Mikita, V. 2004. Kirsiõieturundus. Visioon alternatiivsest turundusest. OÜ Fontese Kirjastus
- Müüt. www.kalah.zzz.ee/index.php/M%C3%BC%C3%BCt välja otsitud 25.02.2010
- *Noelle, E. 1976. Sotsioloogilised küsitlused. Tallinn: Ajakirjanike Liit
- Pilli, E., Valk, A. 2008. Quo vadis, Eesti kõrgharidus? Uuringud 2005–2007, Tartu Ülikooli Kirjastus

- Priimägi, L. Müüdi neljas mudel: "valge auk". Eesti Ekspress. www.paber.ekspress.ee/arhiiv/Vanad/1998/38/areen/art_08.html välja otsitud 25.02.2010
- Päästeameti, Häirekeskuse ja päästekeskuste teenistujate koosseis. Vastu võetud siseministri määrusega 21.12.2009, jõustunud 1.01.2010 – RTL 2009, 97, 1445 ... RTL 2010, 15, 286
- Raja, R. 2009. M. Pomerants: päästeteenistus on jõudsalt arenenud. Häire 112, nr 2, lk 9
- *Seale, C., Gobo, G., Cubrium, J., Silvermann, D. 2004. Introduction: Inside qualitative research. In: Seale, C., Gobo, G., Cubrium, J., Silvermann, D. (Eds.) Qualitative research practice. 1-11. London: Sage
- Sisekaitseakadeemiast. Sisekaitseakadeemia koduleht www.sisekaitse.ee/ska/sisseastujale/ välja otsitud 07.03.2010
- Smith, J. 2006. Introduction. In: J. Smith (ed). Qualitative psychology. A practical guide to research methods. 1-3. London: Sage
- Soomann, A-L. 2007. Siseminister Jüri Pihl: Kõigepealt vaatame üle palgasüsteemi, alles siis keskendume investeringutele. Häire 112, nr 2/4, lk 6
- Teadlik Valik. Sisekaitseakadeemia koduleht www.sisekaitse.ee/ska/avalikkusele/ska-messidel-ja-koolides/ välja otsitud 08.03.2010
- Timberg, K. 2010. Päästeteenistuse missioon Eesti julgeolekupoliitika elluviimisel on: Päästeteenistus on turvalise elukeskkonna kujundaja ning operatiivne ja professionaalne abistaja õnnetuste korral. Päästekolledži koduleht www.sisekaitse.ee/paastekolledz/kolledzist/ välja otsitud 07.03.2010
- Tooding, L-M. 1998. Andmeanalüüs sotsiaalteadustes. Tartu Ülikooli Kirjastus
- Wilkinson, P., Philip, N. 2008. Mütoloogia. Silmaringi teatmik. Kirjastus Varrak

LISA 1. Teenistujate koosseis 2005-2010

Tabel 1. Teenistujate koosseis 2005-2010. Ameti-, abi- ja päästeteenistujate ametikohtade arvnäitajad

	SiM 30.11 2004. a määrus nr 70* / SiM 3.01 2005.a määrus nr...	SiM 4.01 2006. a määrus nr 3	SiM 27.12 2005. a määrus nr...	SiM 21.12 2007. a määrus nr 88	...muudetud 31.08.2009 nr 36, 7.09.2009 (rakendatakse alates 1.09.2009)	SiM 21.12 2009. a määrus nr 87, jõustus 1.01 2010.a
Harjumaa PT*	882	Põhja-Eesti Päästekeskus	889	591	589	580
Ida-Virumaa PT	395	Ida-Eesti Päästekeskus	615	491	491	488
Lääne-Virumaa PT	217					
Hiiumaa PT	55	Lääne-Eesti Päästekeskus	768	603	602	600
Järvamaa PT	130					
Läänemaa PT	140					
Pärnumaa PT	243					
Raplamaa PT	123					
Saaremaa PT	131					
Jõgevamaa PT	121	Lõuna-Eesti Päästekeskus	902	724	724	722
Põlvamaa PT	107					
Tartumaa PT	277					
Valgamaa PT	117					
Viljandimaa PT	185					
Võrumaa PT	110					
Päästeamet				157	154	161
Häirekeskus				180	176	174
	3233		3174	2746	2736	2725
Teenistujate koosseisu vähenemine 2005-2010.a kokku:						15,7 %

Aallikas: Elektrooniline Riigi Teataja 05.02.2010, autori koostatud

LISA 2. Päästekolledžisse sisseastumised 2005-2009

Tabel 2. Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse sisseastumine 2005-2009. õppeaastal

Aasta	Registreeritud avaldused			Kehalised katsed		Kutse-sobivuse vestlus		Täiendav vastuvõtt		SKA Käsk-kirjaga sisseastumine	
	mehi	naisi	kokku		Mi*		Mi*		Mi*		
2005	41	11	52	48	16					14	
	26	4	30			26	2			29	<i>kaugõpe</i>
2006	23	2	25	19	5	10	4	5	1	10	
	41	2	43			23		19	2	32	<i>kaugõpe</i>
2007	17	4	21	17	2	17	4	4	1	15	
	23	1	24			21	3	12		33	<i>kaugõpe</i>
2008	14	5	19	16	1	16	1	10	5	19	
	24	3	27			27		6		32	<i>kaugõpe</i>
2009	25	3	28	17	3	10		11	1	17	
	20		20			10	1	9		15	<i>kaugõpe</i>

*Mi - mitteilmunud

Allikas: Sisekaitseakadeemia õppeosakond 05.02.2010, autori koostatud

LISA 3. Küsimustik. Erialavalik ja pääste eriala populaarsus

ISIKUANDMED

1. Vanus: .... aastat
2. Sugu:
  1. mees
  2. naine
3. Rahvus:
  1. eestlane
  2. venelane
  3. muust rahvusest
4. Kooli nimi, milles õpid: .....
5. Millises linnas/alevis/külas kool asub? .....
6. Millises maakonnas kool asub? .....

I – ÜLDISED TEADMISED SISEJULGEOLEKUST

7. Kas sisejulgeoleku valdkonda (politsei, piirivalve, pääste) juhib Eestis justiitsminister? (ainult 1 vastus)
  1. jah
  2. ei0. ei oska vastata
8. Kas demineerimiskeskus kuulub Päästeameti koosseisu? (ainult 1 vastus)
  1. jah
  2. ei0. ei oska vastata
9. Mitu Häirekeskust tegutseb Eestis? (ainult 1 vastus)
  1. 4
  2. igas maakonnas 1, kokku 150. ei oska vastata
10. Kas oled lugenud mõnda artiklit päästeala ajakirjast „Häire 112”? (ainult 1 vastus)
  1. olen lugenud mõnikord (1-3 artiklit)
  2. olen lugenud sagedamini (rohkem kui 3 artiklit)0. ei ole üldse lugenud
11. Kes saavad asuda õppima Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse? (ainult 1 vastus)
  1. põhikooli lõpetanud

2. keskkooli/gümnaasiumi lõpetanud

0. ei oska vastata

12. Millisel tasemel hariduse omandavad Sisekaitseakadeemia Päästekolledži lõpetajad? (ainult 1 vastus)

1. bakalaureuse kraadi

2. magistrikraadi

3. mõlemad haridustasemed on võimalikud

0. ei oska vastata

II – EDASIÕPPIMISE VALIKUD JA VÕIMALUSED

13. Millise(te)st allika(te)st oled saanud kõige enam infot valides kõrgkooli, kus edasi õppida? (märgi 1-3 vastust)

1. kutsenõustajalt

2. kutsemessilt „Teeviit“

3. mõnelt teiselt messilt/laadalt (välja arvatud „Teeviit“)

4. kõrgkooli tutvustavast infovoldikust

5. „YouTube“ keskkonnas olevatest videoklippidest

6. kõrgkooli interneti koduleheküljelt

7. kõrgkooli või eriala reklaamikampaaniast

8. televisiooni- või raadiosaadetest

9. ajalehtede, ajakirjade artiklitest

10. eriala tutvustavalt ametnikult, spetsialistilt

11. pereliikmetelt (isa, ema, vend, õde, vanaisa, vanaema)

12. sõpradelt

0. ma ei ole kusagilt olulist infot saanud

14. Mis on Sinu jaoks kõrgkooli valikul kõige olulisem? (märgi 1-3 vastust)

1. kaasaegne õppekeskkond (õppehoone, ühiselamud, õppeklassid)

2. tasuta interneti kasutamise võimalused

3. erialakirjandust sisaldav raamatukogu

4. erinevad sportimise võimalused

5. stipendiumi saamise võimalus

6. kõrgkooli geograafiline asukoht (oluline nt ühistranspordiga kohalesaamise võimalus)

0. ükski loetletud asjadest ei ole oluline

15. Mil viisil eelistad kõige enam saada reklaami ja informatsiooni edasiõppimise võimaluste kohta? (ainult 1 vastus)

1. otsepostiga isiklikult enda nimele

2. isiklikule elektronposti aadressile

3. kutsenõustajalt, kes tutvustab põhjalikult just Sulle sobivaid edasiõppimise võimalusi

4. kutsemessilt (nt „Teeviit“)

5. kõrgkooli tutvustavatest „YouTube“ videotest

6. mul on valik tehtud ning edaspidine reklaam minu otsust ei muuda

0. mul on ükskõik, ma ei soovi kõrgkoolis õppida

16. Millistest mõjuritest lähtud tulevase eriala valikul kõige enam? (märgi 1-3 vastust)

1. eriala on ühiskonnas prestiižne
2. kindel töökoht on tagatud
3. kindel sissetulek (palk) on tagatud
4. võimaliku ametikohaga kaasnevad soodustused (auto, telefon, arvuti, töö- ja vormiriided)
5. väga head karjääritegemise võimalused (madalamast tasemest - kõrgemale)

0. ükski neist vastustest ei sobi

17. Milline kõrgkooli tutvustav esitlus mõjutab kõige enam Sinu otsuseid? (ainult 1 vastus)

1. eriala esindaja/ametniku esinemine koolis
2. interneti-ülekanne (koolijuhi tervitusega)
3. kõrgkooli tutvustav CD (klassijuhataja tunnis)
4. elektrooniline reklaam Sinu e-postis
5. ekskursioon erialaga seotud ametikohtadesse (nt Päästekooli õppeväljakule, nähes reaalselt õppust)

0. mulle ei paku miski huvi

III – KOKKUPUUDE PÄÄSTE (TULETÕRJE) VALDKONNAGA

18. Sinu perekonnas on kõige kauem päästealal (tuletõrjes) töötanud: (ainult 1 vastus)

1. isa
2. ema
3. vend
4. õde
5. mõni teine sugulane

0. keegi ei ole päästealal (tuletõrjes) töötanud

19. Millise allika kaudu oled pääste (tuletõrje) valdkonnaga kõige enam kokku puutunud? (ainult 1 vastus)

1. reklaamplakatid
2. televisioon
3. raadio
4. ajalehed, ajakirjad
5. internet
6. pereliikmed (isa, ema, vend, õde)

0. ei ole üldse midagi kuulnud

20. Millal külastasid viimati päästekomandot (tuletõrjekomandot)? (ainult 1 vastus)

1. lasteaias
2. algkoolis
3. põhikoolis

4. keskkoolis/gümnaasiumis

0. ma ei ole kunagi päästekomandot külastanud

21. Mis iseloomustab Sinu arvates eelkõige päästeala töötajaid? (märgi 1-3 vastust)

1. valdkonnas töötavad inimesed on oma ala patrioodid
2. valdkonnas töötavad inimesed on super-kangelased
3. valdkonnas töötavad inimesed on väljapaistvalt uhked nende tehtava töö üle (heas mõttes)
4. valdkonnas töötavad inimesed on kinnised ja ei soovi kuulata teiste nõuandeid

0. sobiv vastus puudub

22. Kui Sa arvad, et ei sobi töötama pääste erialale, siis eelkõige seetõttu, et: (ainult 1 vastus)

1. ... riigikeele oskus ei vasta nõuetele
2. ... ei tule toime matemaatika ülesannete lahendamisega
3. ... ei suuda läbida füüsilisi-kehalisi katseid
4. ... keemia ja füüsika ei paku üldse huvi
5. ... päästevaldkond ei huvita üldse

0. sobiv vastus puudub

23. Kaaluksin pääste erialal õpingute jätkamist juhul, kui... (ainult 1 vastus)

1. ... oleksin kindel, et mulle kindlustatakse peale õpingute lõppu kindel töökoht
2. ... sisseastumisel eelnevad lisaloengud (nt matemaatika, füüsika, keemia)
3. ... füüsilisi katseid sisseastumisel ei oleks
4. ... omaksin sellel erialal õppimisvõimaluste kohta rohkem informatsiooni
5. ... ma mõnele teisele erialale kuhugi kõrgkooli sisse ei saa

0. sobiv vastus puudub

24. Kui arvad, et sobid päästeala töötajaks, siis eelkõige seetõttu, et oled... (ainult 1 vastus)

1. ... aus
2. ... kohusetundlik
3. ... aktiivne
4. ... füüsiliselt võimekas
5. .... huvitatud kaasinimeste abistamisest

0. sobiv vastus puudub

25. Tänu viimase aasta jooksul toimunud meediakajastustele on minu arvamus pääste (tuletõrje) valdkonna kohta järgmine: (ainult 1 vastus)

1. päästetöötajatest on kahju, sest nende tulevik on segane
2. usaldan päästetöötajaid senisest veelgi enam
3. olen jõudnud veendumusele, et neil on tähtis töö, nad on tõsised tegijad
4. mul on tekkinud huvi õppimisvõimaluste vastu Sisekatseakadeemias
5. mul on kahanenud huvi õppida pääste erialal

0. ei ole kuidagi mõjutanud

IV – AVATUD KÜSIMUSED (palun vasta kindlasti!)

26. Mis on Sinu esimene mõte või assotsiatsioon (seos), kui kuuled sõna „pääste...“?

.....

27. Kas Sul on huvi saada rohkem infot edasiõppimise võimaluste kohta pääste erialal? Kui jah, siis palun põhjenda, miks?

.....

28. Kas Sul on huvi asuda õppima Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse (Tallinnas) – päästeteenistuse erialale? Kui jah, siis palun põhjenda, miks?

.....

LISA 4. Kaaskiri küsimustikule

AUSTATUD

Koolijuht, XII (lõpuklassi) klassijuhataja(d), arvutiõpetaja, abiturientid...

Olen Sisekaitseakadeemia Päästekolledži IV kursuse üliõpilane Sulev Kallavus ja koostan bakalaureuse lõputööd teemal:

„MÜÜDID JA ARVAMUSED SEOSSES PÄÄSTE ERIALALE ÕPPIMA ASUMISEGA“

Aktuaalsus

Viimastel aastatel on Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse sisseastumisel peaaegu olematu konkurss (päevaõppesse), kuigi akadeemia teistele erialadele (samadel alustel õpitingimustega) on konkurents jätkuvalt arvestatav. Päästekolledži juhtkonnal tekkis huvi selgitada põhjus(eid), miks keskkoolide/gümnaasiumide lõpetajad ei soovi või ei ole huvitatud jätkama õpinguid pääste erialal. Vastav teemakäsitus esitati lõputööde valikutesse.

1. Kas Päästeasutused toodavad teadmatult sellist kuvandit päästeteenistujatest kui „superkangelastest“ ja esialgu võib vaid oletada, et noored ei julge kandideerida pääste erialale?
2. Millised on edasiõppimist mõjutavad tegurid? Kui teadlikud ja kui valmis on abiturientid tänases majanduslikus situatsioonis kaaluma edasiõppimisvõimalusi sisejulgeoleku erialadel, sh pääste valdkonnas?

Püstitatud eesmärgi saavutamiseks koostas küsimustiku, mis on minu lõputöö väga tähtis osa ning loodan tõsist suhtumist abiturientidelt, küsimustikule vastamisel. Küsimustik asub internetis: <http://web.zone.ee/paastetest> Palun Teie abi küsimustikule vastamise organiseerimisel, info edastamisel abiturientidele!

Valim

Ankeetküsimustiku lingi esitan koolidele juhuslikul valikul (tuginedes sisetundele). Loodan väga, et minu poolt valitud koolide lõpuklasside klassijuhatajad (ka arvutiõpetajad) ja abiturientid, kellele käesolev abipalve on esitatud, osalevad aktiivselt ja vastutustundega antud uurimuses.

Vastamine toimub interneti teel ja võtab aega orienteeruvalt 10-15 minutit. Vastamine on isikuliselt anonüümne (ja vastata võib ka kodus). Küsimustikule palun vastata kuni 21. märtsini 2010 a. Vastamata jätmise korral on väga suur risk minu bakalaureuse lõputöö ebaõnnestumisel ning Päästekolledžil jääb saamata oluline informatsioon selle kohta, mis mõjutab abiturientide edasiõppimise valikuid.

Omalt poolt pakun koolile koondanalüüsi pärast bakalaureuse lõputöö esitamist SKA Päästekolledžile (26. aprill 2010 a). Kindlasti on märkimisväärne, et küsimustikule vastamisega näitab kool hoolivust ja lugupidamist pääste (ehk sisejulgeoleku) valdkonna suhtes.

Lugupidamisega

Sulev Kallavus

Sisekaitseakadeemia Päästekolledž

514 7173

onusull@gmail.com

LISA 5. Küsimustik (vene keelne tõlge)

ЛИЧНЫЕ ДАННЫЕ

1. Возраст .....
2. Род 1. мужчина; 2. женщина
3. Национальность 1. эстонец/ка; 2. русский/ая; 3. другой национальности
4. Название школы, в которой учишься .....
5. В каком городе/посёлке/деревне находится школа?.....
6. В каком уезде находится школа? .....

I-ОБЩИЕ ЗНАНИЯ ПО ВНУТРЕННЕЙ БЕЗОПАСНОСТИ

7. Руководит ли сферой внутренней безопасности (полиция, пограничники, служба спасения) министр юстиции? (только один ответ)
  1. да
  2. нет 0. не знаю ответа
8. Входит ли доминирующий центр в состав службы спасения? (только один ответ)
  1. да
  2. нет 0. не знаю ответа
9. Сколько Центров тревоги действует в Эстонии? (только один ответ)
  1. 4
  2. в каждом уезде 1, всего 15 0. не знаю ответа
10. Читал ли ты какие-нибудь статьи из журнала «Häire 112» о спасении? (только один ответ)
  1. иногда читал (1-3 статьи)
  2. читал чаще (больше, чем 3 статьи) 0. совсем не читал
11. Кто может поступить учиться в Спасательный Колледж Академии МВД? (только один ответ)
  1. выпускники основной школы
  2. выпускники средней школы/гимназии 0. не знаю ответа
12. Какой уровень образования получают выпускники Спасательного Колледжа Академии МВД? (только один ответ)
  1. степень бакалавра
  2. степень магистра
  3. возможны оба уровня образования 0. не знаю ответа

II-ВЫБОР И ВОЗМОЖНОСТЬ ДАЛЬНЕЙШЕЙ УЧЁБЫ

13. Из каких источников получил/ла больше всего информации о высших школах. Где дальше учиться? (отметь 1-3 ответа)

1. от консультанта по профориентации
2. на ярмарке «Дорожный указатель» («Teeviit»)
3. на какой-то другой ярмарке (исключая „Дорожный знак»- «Teeviit»)
4. из ознакомительного буклета высшей школы
5. из видеоклипов, в имеющем портале «YouTube»
6. на интернетовской странице высшей школы
7. из рекламной компании высшей школы
8. из телевизионных или радиопередач
9. из газетных, журнальных статей
10. от специалиста, знакомящего со специальностью
11. от членов семьи (отца, матери, брата, сестры, бабушки, дедушки)
12. от друзей

0. я ни от куда не получил существенной информации

14. Что для Тебя является существенным при выборе профессии? (отметь 1-3 ответа)

1. современная учебная среда (учебное здание, общежитие, учебные классы)
2. возможность бесплатно пользоваться Интернетом
3. библиотека, содержащая литературу по специальности
4. разные возможности заниматься спортом
5. возможность получать стипендию
6. географическое местонахождение школы (существенно, например, возможность общественным транспортом добраться до дома)

0. ни одно не является существенным

15. Каким образом больше всего предпочитаешь получать рекламу и информацию о возможностях дальнейшего обучения? (только 1 ответ)

1. по почте лично на своё имя
2. на свой электронный адрес
3. от консультанта по профориентации, который основательно познакомит именно меня, с подходящими возможностями дальнейшей учёбы
4. на ярмарке профориентации (например, «Teeviit»)
5. из ознакомительного видеотеста высшей школы в YouTube»
6. у меня сделан нужный выбор и дальнейшая реклама моё решение не изменит

0. мне всё равно, я не желаю учиться в высшей школе

16. Из каких факторов больше всего исходишь при выборе будущей профессии? (отметь 1-3 ответа)

1. престижность профессии в обществе
2. обеспеченность местом работы
3. обеспеченность постоянным доходом
4. в соответствии с должностью имеются льготы (машина, телефон, компьютер рабочая и форменная одежда)
5. очень хорошие возможности карьерного роста (из низшего разряда в высший)

0. ни один из ответов не подходит

17. Какое ознакомительное представление высшей школы больше всего может повлиять на твои решения? (только 1 ответ)

1. выступление в школе представителя данной школы
2. Интернет- трансляция (передача(с приветствием руководителя школы
3. CD, знакомящий с высшей школой (на уроке классного часа)
4. электронная реклама в твоей электронной почте
5. экскурсия, связанная с профессией. по служебным местам (например, на учебную площадку школы спасательной службы, наблюдая реальные учения)

0. меня ничто не интересует

III- СОПРИКОСНОВЕНИЕ СО СФЕРОЙ СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ (пожарной службой)

18.В твоей семье дольше всего работал в службе спасения (в пожарной службе): (только 1 ответ)

1. отец
2. мать
3. брат
4. сестра
5. какой-то другой родственник

0. никто не работал в службе спасения

19. Через какой источник ты больше всего соприкасался со сферой службы спасения (пожарной службы)? (только 1 ответ)

1. рекламные плакаты
2. телевидение
3. радио
4. газеты, журналы
5. Интернет
6. члены семьи (отец, мать, брат, сестра)

0. вообще ничего не слышал

20. Когда последний раз посещал команду службы спасения (команду пожарной службы)? (только 1 ответ)

1. в детском саду
2. в начальной школе
3. в основной школе
4. в средней школе/в гимназии

0. я никогда не посещал команду службы спасения

21. Что в первую очередь по-твоему характеризует работников службы спасения? (отметь 1-3 ответа)

1. люди, работающие в данной сфере, патриоты своего дела
2. люди, работающие в данной сфере, супер-герои
3. люди, работающие в данной сфере, заметно горды сделанной работой
4. люди, работающие в данной сфере, замкнутые и не желают слушать советы других

0. нужный ответ отсутствует

22. Если ты считаешь, что не следует работать в службе спасения, тогда прежде всего потому, что: (только 1 ответ)

1. государственный язык не соответствует нормам

2. не справляюсь с решением математических задач
3. не смогу пройти спортивные испытания (пробы)
4. химия и физика совсем не интересуют
5. служба спасения совсем не интересует

0. подходящий ответ отсутствует

23. Взвесил бы возможность продолжения учёбы по профессии службы спасения при условии, если: (только 1 ответ)

1. был бы уверен, что меня обеспечат после учёбы рабочим местом
2. перед поступлением возможны дополнительные лекции (например, математика, физика, химия)
3. при поступлении не было бы физических испытаний (проб)
4. имел бы больше информации о возможностях учёбы по данной специальности
5. я на другую специальность в высшее учебное заведение никуда больше не поступлю

0. отсутствует необходимый ответ

24. Если считаешь, что подходишь на работу в службу спасения, тогда прежде всего потому, что: (только 1 ответ)

1. честный
2. обязательный
3. активный
4. физически развит
5. заинтересован помогать людям

0. отсутствует необходимый ответ

25. Благодаря средствам массовой информации в последнее время моё мнение о сфере службы спасения (пожарной службы) следующее: (только 1 ответ)

1. работников службы спасения жаль. Так как их будущее непонятно
2. ещё больше доверяю работникам службы спасения, чем раньше
3. я убедился, что их работа важна, они серьёзные деятели
4. у меня возник интерес о возможностях учёбы в Спасательном Колледже Академии МВД
5. у меня уменьшился интерес к специальности спасателя

0. не повлияло нисколько

IV- ОТКРЫТЫЕ ВОПРОСЫ (пожалуйста, ответь обязательно)

26. Какая у тебя первая мысль или ассоциация с тем, когда слышишь слово «Спасение»?

27. Заинтересован ли ты получать больше информации о возможностях дальнейшей учёбы по специальности спасателя? (Если да, то, пожалуйста, обоснуй почему?)

28. Заинтересован ли ты поступить учиться в Спасательный Колледж Академии МВД на специальность спасателя? (Если да, то, пожалуйста, обоснуй почему?)

LISA 6. Kaaskiri (vene keelne tõlge)

ВЫПУСКНАЯ РАБОТА

Уважаемый отвечающий!

Я, Сулев Каллавус, студент IV курса Спасательного Колледжа Академии МВД. Пишу выпускную работу по теме «Мифы и мнения в связи с поступлением на учёбу по специальности спасателя.»

Обращаюсь к Тебе с просьбой, ответить на вопросы анкеты для моей выпускной работы. На основе ответов смогу сделать выводы в отношении выпускников гимназий и средних школ 2010 года в сфере спасательной (пожарной) службы. В своей выпускной работе постараюсь найти ответы на такие вопросы: Каким образом выпускники гимназий (средних школ) получают информацию о возможностях дальнейшей учёбы? Почему абитуриенты не желают поступать учиться на спасателя? Какие факторы влияют на их выбор дальнейшей учёбы?

При ответе:

1. Поставь крестик (X) к номеру варианта ответа, с которым больше всего согласен!
2. После каждого вопроса в скобках руководство, сколько ответов к конкретному вопросу можешь дать.
3. В конце вопросы, на которые прошу ответить честно и самому.

На основе анкетирования будет сделан статистический анализ, на его основе хочу защитить выпускную работу Спасательного Колледжа Академии МВД. Опрос анонимный и полученную информацию я использую только для названной работы для необходимых обобщений. Опрос состоит из четырёх основных частей. Для того, чтобы можно было сделать выводы, исходя из местожительства, рода, национальности, прошу Тебя, обязательно заполнить и личные данные. Для ответа потребуется примерно 15- 20 минут. Просьба - тщательно подумай над ответами!

Благодарю Тебя за помощь!
Сулев Каллавус

LISA 7. Uurimuses osalenud gümnaasiumid/keskkoolid (kokku 49)

Harjumaalt 5 Tallinna Kuristiku Gümnaasium, Viimsi Keskkool, Tallinna Tehnikagümnaasium, Karjamaa Gümnaasium, Loksa Vene Gümnaasium;

Hiiumaalt 2 Kärkla Ühisgümnaasium, Käina Gümnaasium;

Ida-Virumaalt 5 Avinurme Gümnaasium, Kiviõli 1. Keskkool, Lüganuse Keskkool, Toila Gümnaasium, Jõhvi Gümnaasium;

Järvamaalt 1 Järva-Jaani Gümnaasium;

Jõgevamaalt 3 Oskar Lutsu Palamuse Gümnaasium, Jõgeva Gümnaasium, Põltsamaa Ühisgümnaasium;

Läänemaalt 2 Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium, Kullamaa Keskkool;

Lääne-Virumaalt 3 Kadrina Keskkool, Rakke Gümnaasium, Vinni-Pajusti Gümnaasium;

Põlvamaalt 5 Põlva Keskkool, Kanepi Gümnaasium, Värskas Gümnaasium, Põlva Ühisgümnaasium, Räpina Ühisgümnaasium;

Pärnumaalt 4 Audru Keskkool, Pärnu-Jaagupi Gümnaasium, Kilingi-Nõmme Gümnaasium, Pärnu Raeküla Gümnaasium;

Raplamaalt 1 Järvakandi Gümnaasium;

Saaremaalt 2 Saaremaa Ühisgümnaasium, Leisi Keskkool;

Tartumaalt 5 Rannu Keskkool, Miina Härma Gümnaasium, Tartu Kivilinna Gümnaasium, Tartu Annelinna Gümnaasium, Mart Reiniku Gümnaasium;

Valgamaalt 3 Puka Keskkool, Tõrva Gümnaasium, Valga Gümnaasium;

Viljandimaalt 5 Viljandi Maagümnaasium, Võhma Gümnaasium, Suure-Jaani Gümnaasium, Viljandi Paalalinna Gümnaasium, Tarvastu Gümnaasium;

Võrumaalt 3 Varstu Keskkool, Antsla Gümnaasium, Võru Kesklinna Gümnaasium.

LISA 8. Väljavõtted kommentaaridest küsimusele nr 26

Mis on Sinu esimene mõte või assotsiatsioon (seos), kui kuuled sõna „pääste...“?

Üksikud väljavõtted kommentaaridest:

- */.../ meie riigis toimub väga palju selliseid juhtumeid kus tavainimesed iseseisvalt hakkama ei saa ja vajavad abi päästjatel.*
- */.../ päästeamet ja õppefilmid seoses päästmisega, inimesed, kes sellega tegelevad.*
- *Esimene mõte on see, et keegi on haiget saanud, vajab abi ning, et tegutseda tuleb väga kiiresti. Silme eest hakkavad mööda vuhisema kiirabi-, politsei- ning tuletõrjeauto.*
- */.../ või päästes puu otsast kassi!*
- *Voolikud ja punased autod, palju vett ja külmunud mehed ning põlev hoone.*
- *Austan väga inimesi, kes teiste päästmisega riskivad enda eluga. Pole kindel, kas ma ise saaks kriisiolukorras nii hästi hakkama, kui igasugused päästjad.*
- *Ennastsalgav pea ees abivajajale appi tõttamine, vaprad inimesed need päästjad üldiselt!*
- */.../ vormis mehed.*
- *Kase tänaval asuv Sisekaitseakadeemia tuleb silme ette.*
- *Pääste - tuletõrje, suured tugevad meesterahvad, punane värv.*
- *Alates politseist kuni vetelpäästeni (ka. tuletõrje ja kiirabi) teenust, millega seostub kaaskodanike päästmine või kaitsmine.*
- *Telesaade 112, Eestis liialt sageli esinevad tulekahjud ja neis hukkuvad inimesed.*
- *Mundris mehed, vaimselt kui ka füüsiliselt raske töö, samuti ka kiire. Kiire reaktsioonivõime, elupäästjad.*

- *Tunked, karmid tingimused, palju vett, vähe hügieeni.*
- *Madal palk. See on tähtis ja oluline amet, kuid maine tundub madal olevat.*
- */.../ isikud, kes ülimalt tühise palga eest riskivad pidevalt oma eluga.*
- *Palgaprobleemides vaevlevad tuletõrjujad.*
- *Pikad tööpäevad (õised vahetused), väike palk, väga suur füüsiline koormus.*
- *Pingeline töö, mida iseloomustavad pikad tööpäevad ja väsitavad, füüsiliselt koormavad tegevused.*

LISA 9. Väljavõtted kommentaaridest küsimusele nr 27

Kas Sul on huvi saada rohkem infot edasiõppimise võimaluste kohta pääste erialal?
Kui jah, siis palun põhjenda, miks?

Üksikud väljavõtted kommentaaridest:

- *Jah on küll, hea on aidata inimesi kes on hädas, suudan taluda pinget, ei ole arg.*
- *Jah, kui saaks teada täpselt mis alad ja kui palju on võimalik seal teenida.*
- *Jah, kuna kodulehekülgedel ei saa nii täpset infot, kui sooviks.*
- *Jah, kuna see töö on tänuväärne ja pakub huvi. Kahjuks vajab see tööd suurt füüsilist võimekust, seega ei tea, kas tulen toime.*
- *Jah, meie koolis võiks rääkida sellest, mida see kaasa toob, mida on vaja, et kooli sisse saada ja kas on tagatud kindel töökoht.*
- *Jah, sellepärast, et kui mõtlema hakata siis abiturientina kuulen väga palju erinevate kõrgkoolide reklaame ja kutseid õppima, aga pole kordagi kuulnud pääste eriala kohta midagi. See ala on huvitav, kuid ma ei tea sellel õppimisest midagi.*
- *Jah, sest ma polnud sellele üldse mõelnud, et seda kuskilt üldse õppida saaks. Loogiline ju oleks, aga kuskilt pole mingit survet ka, et sellele üldse mõtlema hakkaks.*
- *Jah, sest olen sel aastal gümnaasiumi lõpetamas ja kaalun tõsiselt Sisekaitseakadeemias õppimisvõimalusi.*
- *Jah, sest üks minu pereliikmetest on juba kaua aega pääste erialal töötanud, on kõrgel positsioonil ja väga rahul oma ametiga. See annab ka mulle motivatsiooni pääste erialal edasiõppimiseks.*
- */.../ Pääste eriala tundub olevat väga huvitav kuigi sissetuleku suurus kahjuks ei tundu olevat piisav.*
- *Arvan, et kui kellelgi on edasiõppimise osas välja kujunenud kindlad huvid, siis antud huvide kohta on piisavalt informatsiooni. Seega on minul pääste erialalist infot piisavalt.*
- *Ei ole antud hetkel, sest usun, et lähen mingit muud valdkonda õppima ja arvan, et kui peaks tekkima huvi, saan seda infot ise ka internetist leida.*
- *Ei ole, kuna mul on oma valikud juba tehtud ja ma ei kavatsen neid muuta.*
- *Ei, sest tean, et mul ei ole võimalik sinna õppima saada*
- *Ma arvan, et see oleks väga huvitav eriala, kuid mu füüsiline võimekus pole ilmselt piisav, et üldse sisse saada. Pealegi pelgan ma teatud olukordi, kus hirm blokeeriks tegutsemise (tuli, tugevalt vigastatud inimesed jms). Siiski ma arvan, et see on väga õilis töö ja igapäev sellega hakkama ei saaks. Inimene, kes sellega tegeleb, on tõesti auväärne. Edasiõppimise võimaluste kohta infot ma väga hästi ei tea, pole sellega*

eriti kokku puutunud. Rohkem on koolis käinud Tartu Ülikooli, Tallinna Ülikooli jms lektorid, kes avaldavad suuremat huvi üldisele ringkonnale. Arvan, et koolis olevad loengud tõesti avardavad mõtlemist ja kaalutlust, et hiljem võiks valik langeda just pääste erialale. Soovitan pigem 10. ja 11. klassi õpilastele korraldada selleteemalisi loenguid ja anda informatsiooni erialade kohta. Mida rohkem asjast teada, seda rohkem see huvi pakub.

LISA 10. Väljavõtted kommentaaridest küsimusele nr 28

Kas Sul on huvi asuda õppima Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse (Tallinnas) – päästeteenistuse erialale? Kui jah, siis palun põhjenda, miks?

Üksikud väljavõtted kommentaaridest:

- *Jah, huvi on, aga teised takistavad tegurid. Kool on natuke kaugel ja võõras kohas. Kardan sisseastumiseksamite pärast, sest pole matemaatikas väga tugev ja ka füüsiliselt pole väga tugev.*
- *Jah, kui mu tase võimaldab, siis kindlasti, sest eriala mulle meeldib.*
- *Jah, kuna olen füüsiliselt võimekas ja aktiivne. Mulle sobiks isegi selline eriala ja sooviksin rohkem pääste erialadest ja õpingutest teada.*
- *Huvi ja plaan on õppida Sisekaitseakadeemias, kuid mitte päästeteenistuse eriala.*
- *Mul on huvi asuda õppima Sisekaitseakadeemiasse, kuid ilmselt mitte Päästekolledžisse.*
- *On huvi, aga pole veel milleski kindel, huvitav töö on, aga ei tea kas suudan sisse saada.*
- *Oleks võibolla, aga sellisel juhul võiks see Tartus olla.*
- *Oleks huvi aga paraku see pole kindel töökoht. (Iga hetk võidakse palka maha võtta, võidakse vallandada või muud jamad)*
- *Praeguse seisuga ei ole, kuigi olen mõelnud demineerija elukutsele.*
- *Ei, mul pole soovi ega füüsilisi võimeid sellega tegelemiseks*
- *Ei! Õppida ja hiljem töötada sellisel erialal nõuab palju tähelepanu ja tugevat tahet!*
- *Ei, sest tulevik ei ole kindlustatud, kui koondatakse, siis pole midagi teha ja palk ei ole ka just väga suur.*
- *Ei. /.../ Kui SKA Päästekolledž asuks Tartus, siis ma võibolla valiksingi edasiõppimise selles asutuses.*
- *Ei, sest olen kuulnud, et päästetöötaja palk on väga väike nende tehtava töö kohta.*
- *Mul oli huvi, aga asja uurides jõudsin selgusele, et töö ei sobi mulle, sest valitsus ei hinda päästeteeninduse erialal olevaid inimesi väärrika palgaga. Pidevad koondamised seavad ohtu töökoha. Samuti olen järeldanud, et päästeteameti tööd ei ole osatud korralikult reguleerida.*